

2026, Vol. 7(3), 499-527
© The Author(s) 2026
Article reuse guidelines:
<https://dergi.bilgi.edu.tr/index.php/reflektif>
DOI: 10.47613/reflektif.2026.290
Article type: Research Article

Received: 24.02.2026
Accepted: 31.08.2026
Published Online: 27.10.2026

Gizem Orçin*

Algoritmik Zamanda Haber Üretimi ve YouTube Shorts Haberciliği ***News Production in Algorithmic Time and YouTube Shorts' Journalism***

Öz

YouTube'un TikTok ve Instagram gibi rakipleriyle mücadele etmek için kullanıma sunduğu kısa video formatı Shorts, gazetecilik pratiğinde önemli bir formattır. Bu çalışma, BBC News Türkçe, Deutsche Welle Türkçe, VOA Türkçe, +90, Independent Turkish ve Euronews Türkçe haber kuruluşlarının Shorts formatındaki haberlerini konu edinmektedir. Çalışmanın amacı, haber üretiminin bu formattaki dönüşümüne ilişkin çerçeve çizerek habere dair eğilimleri analiz edebilmektir. Bu amaçla, amaçlı örneklem grubu için her bir haber kuruluşundan en çok görüntüleme alan 10 adet -toplamda 60 adet- Shorts haber seçilmiştir. Haberler, Braun ve Clarke'ın refleksif tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın bulguları, algoritmik hız, anlatı rejimi ve gazetecilik niteliği ana temaları altında detaylandırılmıştır. Çalışma, haberciliğin hız rejimiyle olan ilişkisini farklı düzeylerde ele alarak literatüre özgün bir katkı sağlamayı hedeflemektedir. Çalışmanın sonucunda haber epistemolojisini ve paradigmasını çeşitli bağlamlarda kuran haberlere rastlanmıştır.

499

Abstract

Shorts, YouTube is short-form video format launched to compete with rivals like TikTok and Instagram, is an important format for journalistic practice. This study focuses on news in the Shorts format from BBC News Turkish, Deutsche Welle Turkish, VOA Turkish, +90, Independent Turkish, and Euronews Turkish. The study aims to analyze news trends by outlining the transformation of news production in this format. For this purpose, 10 of the most viewed Shorts from each news organization, totaling 60, were selected for a purposive sampling group. The news was analyzed using Braun and Clarke's reflexive thematic analysis method. The study's findings are detailed under the main themes of algorithmic speed, narrative regime, and journalistic standards. The study aims to make an original contribution to the literature by addressing the relationship between the speed regime of journalism at different levels. As a result of the study, news that establish epistemology and a news paradigm in various contexts were found.

Anahtar Kelimeler

Gazetecilik, YouTube Shorts, Shorts Haberciliği, Hız

Keywords

Journalism, YouTube Shorts, Shorts Journalism, Speed

* Bağımsız araştırmacı, gizemorcin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2740-7236.

Giriş

Gazeteciliğin haber üretim ve tüketim mekanizmaları dijital teknolojilerin etkisiyle değişmiştir. Yeni medya, Thompson'un (2008: 42) ifade ettiği gibi, zaman-mekân ayrışmasına olanak sağlayan, sembolik biçimleri hem zamansal hem de mekânsal bağlamlarından kopartan, onları farklı zaman ve yerlerde konumlandırılacak bağlamlara yeniden gömmektedir. Demokratik toplum düzeninde önemli bir işleve sahip olan gazetecilik, teknolojinin itici gücüyle yeniden yapılanmak zorunda kalmıştır. Gazetecilik, demokrasilerin sosyal çimentosu olan normatif bir kavram olarak (Deuze, 2007: 671) nesnellik formuna (adalet, kaynak teyidi ve gündem oluşturma) (Peer ve Ksiazek, 2011) uygun olmalıdır. Yapay zekâ (YZ) etkisiyle dikkat süresi kısalan ve görselliğe ilgi duyan medya tüketicilerinin haber tüketim alışkanlıkları değişmiştir. Algoritmaların önerileri insanların merak, ilgi ve zevklerini etkileyebildiği gibi eski medya alışkanlıklarını tamamen yitirmelerine de neden olmuştur (Orçin, 2026:16). Algoritmalar, dijital ortamdaki haberleri ne şekilde ve nasıl tüketeceğimizi belirlemeye başlamıştır. Böylece geleneksel medyanın daha zahmetli ve zihin yoran haber üretim süreci, daha esnek, bol görsel, müzik ve video odaklı bir haber üretimine dönüşmüştür. Medya tüketim alışkanlıklarının YZ ve algoritmalar tarafından belirlendiği bu dönemde haber, algoritmik hız unsuruyla mücadele etmeye başlamıştır. Yoğun gündem akışı ve kısalan haber aktarım süreleriyle gazetecilik, eskisinden çok daha fazla baskı altına girmiştir. Hızı ödüllendiren sosyal medya, haber merkezlerinin sadece birbirleriyle değil, akıllı telefonu olan ve sinyali olan herkesle rekabet halinde olmasına yol açmıştır (Hutchinson, 2025). Bu gelişmeler, zamanla yarışan gazetecilik mesleğinin dijital ortamda algoritmik hız rejimine karşı yeni bir mücadeleye girişmesine neden olmuştur. Sosyal medya, hızın organize edildiği ve bağlantı kültürünün yoğun olduğu (Dijck, 2012; Virilio, 2021) stratejik bir mekân olarak haber üretiminde etkin bir platform haline gelmiştir. Sosyal medya, anlık olma kültürüyle gazeteciler ve gazetecilik faaliyetinde bulunanlar için olayları haberlere dönüştürerek gözlemlmelerini, kaydetmelerini ve raporlamalarını sağlar (Cushion, 2024: 44; Papacharissi, 2017: 151). Bu çalışma, YouTube'daki algoritmik hız rejimi üzerinden haber üretimi konusuna odaklanmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, çalışmada Türkçe yayın yapan uluslararası haber kuruluşlarından BBC News Türkçe, Deutsche Welle Türkçe, +90, VOA Türkçe, Euronews Türkçe ve Independent Türkçe haber kanallarının YouTube Shorts formatındaki haberleri analiz edilmektedir. Çalışma, Shorts haber formatı özelinde haberin dönüşümünü anlatı rejimi, algoritmik hız ve gazetecilik niteliği ekseninde eleştirel bir paradigma üzerinden irdelemeye çalışmaktadır. Eleştirelliğin odak noktası, algoritmik hızın habercilik paradigmasında nasıl bir dönüşüm yarattığıdır. Araştırmanın yöntemi, Braun ve Clarke'ın (2006; 2019) araştırmacının yorumlayıcı ve eleştirel tutumunu yansıtmaya imkân tanıyan refleksif tematik analiz yöntemidir. Çalışmanın sonucunda Shorts formatlı haberin dönüşümüne dair bir çerçeve çizilerek kısa video formatlı haberdeki eğilimler temalar altında detaylandırılmıştır.

Dijital Toplumda Gazeteciliğin Dönüşümü

Demokratik toplumların temelinde yer alan ve halkın aydınlatılmasını sağlayan gazetecilik, kamuoyuyla paylaşılan bilgi, haber veya içerikle gerçeğin temsilini sunar. Basın, düşüncelerin, gerçeklerin ve öğretici metinlerin yayılımını sağlayarak halkı eğiten, devletin, seçilmişlerin ve özgül grupların çıkarlarına değil, toplumun çıkarına hizmet eden (Taş, 2012: 39-40) bir alandır. Kovach ve Rosenstiel'e (2007: 43) göre, haber, bir olaya dikkat çekip insanları bir konuda haberdar etme; gerçek, gizli olguları gün ışığına çıkartıp birbirleriyle ilişkilendirme ve gerçeklik tablosu oluşturma noktasında işlevseldir. Haber üretim sürecinde haberlerin seçilmesi, elenmesi ve yayınlanması aşamaları vardır. Haberin türü, dili, üslubu, söylemi, formatı ve takdim biçimi hiçbir rastlantıya yer vermeyecek şekilde organize edilmektedir. Haber üretimi, profesyonel rutinler, zaman, yetişmiş insan ve baskıya girişin ağır sınırlamaları altında gerçekleşmektedir (Toruk ve Sine, 2012: 356; Özer, 2011: 83). Medya profesyonelliği ideolojisi, haberlerin seçilmesi, kurgulanması ve önem sırasına göre düzenlenmesi konusunda öznel nitelik taşıdığı için kurumdan kuruma, ülkeden ülkeye ve zamana göre farklılık gösterebilir. Çatışma, ilgililik, güncellik, basitleştirme, kişiselleştirme, beklenmedik durum, süreklilik, kompozisyon, seçkin ülkelere ve kişilere referans verme, kültürel özgünlük ve olumsuzluk gibi haber değerleri (Laughy, 2007: 63; Allan, 2010: 72-73; Schudson, 1995: 13) haber söyleminin niteliğini etkilemektedir. Medyanın demokrasi teorilerindeki gibi ampirik ve normatif boyutlara sahip olması gerektiği düşünülmektedir (Christians vd., 2009). Modern haritacılık olarak düşünülen gazeteciliğin değeri, tüm haritalarda olduğu gibi bütünselliğine ve orantısallığına bağlıdır. Gazeteciler, haberleri kapsamlı ve dengeli tutmalıdır (Kovach ve Rosenstiel, 2007: 173). Kaliteli gazetecilik, kurallara uymalıdır ve denge, gerçeklik, güncellik, adalet, nesnellik ve derinlemesine raporlama gibi standartlara uygun içerik üretmelidir. Haber kullanımı, politik farkındalık ve tüketim arasında devam eden ilişki, haberlerin nasıl elde edildiği ve hangi haberlere öncelik verildiği konusundaki normatif ve temel değişimleri göstermektedir (akt. Peer ve Ksiazek, 2011; Nechushtai vd., 2023: 1310). Medya ile demokratik politika arasındaki ilişki, çeşitli pratik görevlerin varlığına işaret etmektedir. Bunlar, "olaylar ve bağlamlar hakkında bilgi sağlamak, olaylarla ilgili rehberlik ve tavsiye sunmak, farklı görüşler ve siyasi savunuculuk için forum sağlamak, vatandaşlar ve hükümet arasında iki yönlü akış sağlamak ve hükümeti sorumlu tutmak için eleştirmen veya bekçi köpeği olarak hareket etmektir" (Christians vd., 2009: 30).

Gazeteciler, egemen söylemin doğallaştığı, egemen ideolojinin yeniden kurulduğu ve burjuva ideolojisinin söylemi olan haberler üretmektedir (Tokgöz, 2010: 207). Haber-ideoloji ilişkisine dair hegemonya kuramcıları, hükümet yetkililerinin halka sunulan bilgileri dar ideolojik sınırlar içinde verdiklerine inandıkları için demokratik müzakereyi ve etkiyi imkânsız görürler (Entman, 2004). Haberin ideolojik, ekonomik ve siyasal güç odaklarıyla olan ilişkisi, kamuoyunun haberin tarafsızlığına yönelik şüphesini artırarak medyadan gelen enformasyona daha az ilgi göstermesine neden olmaktadır. Kovach ve Rosenstiel'e (2007: 54-55) göre

gazetecilik bir iş koludur ve yöneticilerin bütçelere uymak ve müşteri çekmek gibi sorumlulukları vardır. Gazetecilerin haberleri korku duymadan veya yakınlık hissetmeden sunabilme yetileri günden güne kısıtlanmaktadır. Bu durum, haber merkezi müdürlerinin halkın çıkarlarını savunmalarını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, haberin hem siyasal hem de ekonomik bağlantılar nedeniyle gerçek işlevini yerine getiremediği yönündeki eleştiriler her geçen gün artmaktadır. Haberin demokratik olma garantisi vermediğini iddia eden Bennett (2012: xvi), haberin demokratikleştirme işlevinin ortadan kalkmasını ve genelde kopuk bir sosyal, ekonomik ve politik üretim olarak görülmesinin rahatsız edici olduğunu belirtmektedir. Kurumsal yapılanması demokratik toplum düzeninde farklılık gösteren gazeteciliği, çağdaş kültürün bir parçası olarak ele almak, onun hem somut sosyal kurumlar bütünü hem de tarihsel olarak şekillenmiş edebî pratikler repertuarı olarak nasıl işlediğini görmeyi gerektirir. Aynı zamanda, bu kurumların ve pratiklerin demokrasi içinde nasıl konumlandığı ve ona nasıl yöneldiği de önemlidir (Schudson, 1995: 2). Gazeteciliğin demokrasiye hizmet etme işlevi ve kamuoyuna hesap verebilirlik sorumluluğu ekonomik nedenler yüzünden krize girmiştir. Birikim ve tekellerin oluşumunda siyasal nedenler olduğu kadar, dünya pazarlarındaki sermaye akışı, teknolojik gelişmeler ve kâr odaklarıyla ilişkiler vardır (Bennett, 2012; Tokgöz, 2010: 27). Medya sektörünün ticari güç odaklarıyla olan ilişkisini analiz eden ekonomi-politik yaklaşım, iletişim araçlarının endüstriyel boyutuna yoğunlaşır. Gerçekliğin aynası olmayan haber, bir meta olarak arz ve talep güçleri tarafından biçimlendirilir. Basın girişimciliğinin statüsü çoğunlukla kâr, sermaye ve hissedarlık üzerinden ticari şirket formunda kurulduğu için kitle iletişim araçları satın alınabilir, satılabilir, ucuza elden çıkarılabilir hale gelmiştir (Hamilton, 2004: 7; Cagé, 2016: 4-5). Mosco'ya göre (2009: 2-3) ekonomi politik, iletişim kaynakları dahil olmak üzere kaynakların üretimini, dağıtımını ve tüketimini oluşturan sosyal ilişkilerin ve güç ilişkilerinin incelenmesidir. Bu formülasyon, iletişimin işleyişine odaklanarak iletişim ürününün tüketicilere nasıl aktarıldığını ortaya koymaktadır. Eleştirel ekonomi-politik, toplumsal değişim ve tarihsel dönüşümlere odaklanır. Bütüncül bir yaklaşımdır, ahlak felsefesine dayanır, praksis fikrine bağlıdır ve kapitalist teşebbüsle devlet müdahalesi arasındaki dengeyle ilgilenir (Özçetin, 2018: 209-210).

Yeni iletişim teknolojileri ve internet, bilginin, enformasyonun ve iletişimin tüm aşamalarında değişiklikler yaratmıştır. Boczkowski ve Siles (2014: 56), sosyal ve kültürel çalışmalarda medya teknolojilerinin üretim, tüketim, içerik ve maddi boyutlarla ilgili olduğunu söylemektedir. Gazetecilik pratiğinde internet, gerçek zamanlı güncelleme ve eski arşivlere ulaşma imkânı, araştırma ve belgeleri sınıflandırma yöntemleri ve metin değiştirme ve tartışma forumları gibi kolaylıklar sağlamıştır (Boczkowski ve Siles, 2014: 53; Morresi, 2006: 161). Sosyal ağların ve çevrimiçi platformların artışı, gazetecilik ve kitle iletişiminde demokratikleşme eğilimi olarak yorumlayan John Hartley'e göre, insanlar tüketimde olduğu kadar üretimde de söz sahibi oldular (akt. Fuchs, 2015: 106). Dijital paylaşım, toplumların gelişmesini ve uzun ömürlü olmasını sağlayarak tutkal görevi görmektedir. İnsanlar bu ortamlarda kendilerini ifa-

de ederek internet siteleri kurmakta, sosyal ağlar ve eşler arası (peer-to-peer) medya paylaşımı yapmakta, blog yazmakta ve YouTube'a içerik yüklemektedir (Lister vd., 2009: 166; Hermida, 2017: 37-38). İnternet ve yeni medya teknolojileri, ekonomi-politik düzlemde değişim yaratarak gazetecilikteki eğilimlerin dış ilişkilerden iç meselelere; siyasetten insan odaklı hikâyelere, konulardan insanlara doğru kaymasına yol açmıştır (Mosco, 2009: 119; Allan, 2010: 250). Öte yandan internet, reklam verenlerin hedef kitlelere ulaşarak çok daha ucuz kanallar sunmasını sağladığı ve profesyonel gazeteciliğin otoritesine meydan okuyan blog yazarlarını ve vatandaş gazetecilerini ürettiği için birçok gazetenin iflas etmesine neden olmuştur. Geriye kalanlar ya satın alınmayı beklemiş ya da haber merkezinde çalışan personel sayısında azalmaya gitmiştir (Bennett, 2012: 3; Min, 2022: 28-29).

Gazeteciliğin Zamana Karşı Yarışı

Dijital teknolojilerin gelişmesiyle haber, büyük teknoloji şirketlerinin tekelindeki anlatı rejimine dönüşmüştür. Bilgi ve veri akışındaki eşitsizlik, kapitalizmin çelişkilerinin yeni medyada belirginleşmesine neden olmuştur. Mosco'ya (2009: 120) göre, medya yoğunlaşması, ticarileşme, zengin ulusların küresel ekonomi üzerindeki hâkimiyeti, bilgi zenginleri ve fakirleri arasındaki bölünme ve militarizmin yayılması gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Yeni medyaya yönelik tartışmalar, teknolojinin, sermayenin toplumsal ilişkileriyle ne denli bütünleştiği, onu nasıl değişime uğrattığı ve onunla nasıl sürtüşmelere girdiği etrafında dönmektedir. Bu nedenle, yeni iletişim teknolojilerinin enformasyon ve şeffaflık ideali endişe verici görünmektedir (Wayne, 2009: 58; Cagé, 2016: 4-5). Sermayenin tekno-ütopyası her şeyi homojen, yumuşak, birbirinin yerine geçebilecek bir boşluğa indirgeyerek medyanın işlediği kültürel ve bağlamsal anlamlara ve yerleşik toplumsal ilişkilere dikkat etmeden işlemektedir (Wayne, 2009: 61). Dijital teknolojilerin ekonomi-politik işleyişi, gazetelerin değişen okuyucu kitlesinin taleplerini karşılamalarını zorunlu kılmıştır. Haber tüketicisi birey, platformların topladığı verileri tüketen ve içeriklerin hızlıca tüketilmesi için teşvik edilen yeni medyanın tüketici-aktörü haline gelmiştir. Eski haber düzeninin resmi kaynakları ve bağımsız editoryal eşik bekçileri, çeşitli kaynaklardan gelen kitle kaynaklı bilgileri kontrol etmekteydi (Bennett, 2012). Dijital platformlarda haberin doğrulanması ve kaynakların kontrolü, esnek hale gelmiştir. 19.yüzyılda haberi ilk veren ABD'deki gazetelerin tirajları artmaktaydı. Bugünkü gazeteler için mesele, hiçbir enformasyonu kaçırmamak, okur bir tıkla başka ufuklara yelken açmadan önce haberi herhangi bir düzenleme işleminden geçirmeden internete koymaktır (Cagé, 2016: 31). Dünya çapında göç (sermaye ve emek), küresel çatışma ve çevreye yönelik endişe koşulları altında yaşayan çok sayıda insan günlük yaşamda belirsizlik içinde yaşamaktadır. İnsanlar modern dünyanın istikrarsızlık, belirsizlik ve endişe ortamında çevrimiçi haberlerde farklı bir dünya temsili görmeyi arzulamaktadır (Deuze, 2007: 671). Vatandaşlar artık komedi programları, bloglar, Twitter akışları ve gerçek olayların görgü tanığı videoları gibi geniş ve kişiselleştirilmiş siyasi içerik yelpazesi (Bennett, 2012) sunan haberlere yönelmektedir.

Dijital platformlar, insanların enformasyon taleplerini karşılamak ve farklı bir dünya temsili sunmak için habercilik ilkelerinden feragat etmişlerdir. Bunun en temel sebeplerinden biri platformların yapısındaki hız kavramıdır. Her türlü teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel sürece etki ederek genel yaşam temposunun artışına işaret eden hızın özünde üretim, yenilik, yatırım hızı, yaşam temposundaki hız ve görüntülerin yayılma hızı mevcuttur (Rosa, 2009: 77-78; Gitlin, 2001: 72). Hızlanmanın ilk, en belirgin ve ölçülebilir biçimi, teknolojik hızlanma olarak tanımlanabilecek ulaşım, iletişim ve üretim gibi kasıtlı, amaca yönelik süreçlerin hızlanmasıdır (Rosa, 2009: 82). Mekân ve zaman algısını yeniden şekillendiren hızın mekânsızlığı, stratejik bir değer olarak mekânın stratejik değerinin yerini almıştır (Virilio, 2021: 127). Hızın yeni değil, eski bir gelenek olduğunu iddia eden Gitlin (2001: 74), gazetecilerin hızın yeni, endüstri sonrası, hatta postmodern bir şey olduğunu varsaydıklarını, ancak hızlanmanın endüstriyel ve modern olduğunu belirtmektedir. Gazetecilikte hız, güncellik, aktualite gibi zamansal kavramlarla ilgilidir ve internet ortamında 7/24 haber döngüsüne işaret etmektedir. “Olayların hızlı şekilde haberleştirilmesi ve bulguların aktarılmasında zaman daima gazetecinin aleyhine işlemektedir” (Gans, 2018). 1990’larda gerçek zamanın tiranlığı ifadesini kullanan Gowing (2009: 27), haber üretimindeki değişime doğrudan etki eden ve acımasız ve keyfi niteliğe sahip olan zaman çizgisinin tiranlığı kavramını üretmiştir. Hız, çoklu medya haber endüstrisinde yeni mesleki norm olmuştur. Hızlı medyanın çoğalan evreninde yorumlama artık ardışık hatlar uyarınca değil, anlamı olan birleşmelerin ve bağlanmaların spirali uyarınca ortaya çıkmaktadır (Min-Chia Lee, 2014: 2; Berardi, 2012: 158). Yeni bilginin peşinde olan haber artık saniyeler içinde aktarılmaktadır. Fakat 7/24 çalışma rutini, gazeteciler açısından haberi anında siteye ekleme, haber takibi için sürekli sosyal medyaya odaklanma ve ulaşılabilir olma konusunda (Min Chia Lee, 2014; Yandım ve Temiztürk, 2025: 219) sorunlar yaratmıştır.

Hız, çoğu zaman dikkat çekme uğruna sıradan, gündelik, önem arz etmeyen veya kamuoyunu ilgilendirmeyen konuların ilginç kılınarak haber haline getirilmesine neden olabilmektedir. Papacharissi (2017: 151), daha düşünceli, özenle hazırlanmış haberler ve diğer haberler arasında ayırım yapılması ve hızlı ve yavaş haberler arasındaki farkların vurgulanması gerektiğini belirtmektedir. Hız odaklı gazetecilik, üretilmesi zaman alan ancak hükümeti ve diğer güçlü kurumları denetlemede hayati önem taşıyan araştırmacı gazeteciliğe zarar vermektedir. Ticari baskılar ve izleyici kitlesi için yoğunlaşan rekabet, daha fazla bilgi-eğlence, görüş odaklı içerik ve sansasyonellik üretmektedir (Min-Chia Lee, 2014: 4; Nielsen, 2017: 98). Gazetecilik için yeni hikâye anlatım platformları haberlerin derinliğine katkıda bulunmayan, haberlerin raporlanma yoğunluğunu artıran, tekrara ve gereksiz üretime neden olmaktadır (Papacharissi, 2017: 152). Bu tür gazetecilik, kamuoyunun eleştirel ve sorgulayıcı düşünce geliştirip inisiyatif almasını, harekete geçmesini, hak talep etmesini engelleyebilmektedir (Bezirgân Arar, 2024: 696).

YouTube Shorts Haber Formatı

Arama motorları, ölçüm ve reklam sistemleriyle eşgüdümlü olarak çalışan YouTube, Meta (Facebook), X (Twitter), TikTok gibi platformların ekosistemleri, dev teknoloji şirketlerinin ideolojik, politik ve ekonomik mantığına göre inşa edilmiştir. Bu platformlar, kullanıcılar ile onları duymak ve onlara karşılık vermek isteyebilecekler arasında arabuluculuk yapmaktadır (Gillespie, 2018: 40). YouTube, 2005 yılında Silikon Vadisi Garajı'nda tasarlanan, televizyon izlemeye «alternatif» geliştiren ve amatör videolar yayınlayan bir platformdur. Büyüyen çevrimiçi video ekosistemine yanıt olarak geliştirilen ve dünyanın dört bir yanından paylaşılan deneyimleri, zevkleri, müziği ve mizahı sergileyerek biz duygusunu teşvik eden YouTube'un büyümesi, ağ tabanlı yeni medyanın en şaşırtıcı ve karakteristik gelişmelerindendir (Lister vd. 2009: 225-227; Curran, 2012: 11; Dijck, 2013: 110). Her türlü amatör ve profesyonel içeriği bir araya getiren YouTube, içerik paylaşma ve görüntüleme için hibrit bir platform olarak teknoloji ve medya endüstrisinin düşünme ve çalışma biçimlerinin birleşmesini sağlamıştır (Hesmondhalgh, 2019: 117; Burgess ve Green, 2018). YouTube, günlük haberler, son dakika haberleri, röportajlar, tartışmalar ve uzun video formatındaki içeriklerle geleneksel gazeteciliğin iş modelini kökten değiştirmiştir. Platformda haber üretimi, dağıtımı ve gelir elde edilmesi, yöneticiler tarafından yapılan fiyatlandırma, yönetim ve platform veri stratejilerine bağlıdır. YouTube'un paydaşları ve iş inovasyonundaki odak noktaları, izleyiciler; amatör, yarı-amatör ve profesyonel içerik üreticileri; medya ortakları, reklam verenler, çok kanallı ağlar gibi yeni aracı kuruluşlar ve üçüncü taraf geliştiricilerdir (Nieborg ve Poell, 2018: 4283; Burgess ve Green, 2018). Yeni teknolojiler, kullanıcı odaklı iş modeli ve içerik üretiminde yarattıkları farklılıklarla geleneksel yayıncılık modellerinden ayrılan YouTube, hızlı şekilde sosyal medya mantığının bir parçası haline gelerek bağlantı kültürünün asli bir unsuruna dönüşmüştür (Dijck, 2013: 111). Öte yandan, platformun dijital kapitalizmin ilkelerine göre işleyen teknik altyapısı ve iş modeli, platformun tarafsızlığına dair eleştirileri gündeme getirmektedir.

Platformların dijital yaşamlarımız üzerindeki gücü, genellikle ulus-devletlerinkile karşılaştırılır. Fakat hükümetlerin aksine, sosyal medya platformları demokratik meşruiyet ve hesap verebilirlik standartlarına tâbi tutulmaz. YouTube'da, gazeteciliğin sloganı 'bağımsızlık' olmasına rağmen, kuralları belirleyen ve gazetecilere dayatan platformun kendisidir. Geleneksel medyada içerik oluşturma kuralları ve beklentileri editörler, medya yöneticileri ve siyasi otoriteler tarafından belirlenirdi. YouTube'un yönetimi, platform mimarisi, algoritmik mantık ve kurumsal politikalar tarafından şekillendirilmektedir (Marchal vd., 2025: 216; Ertuna ve Aşık, 2025: 3437). YouTube'da haber üretimindeki demokratikleşme iddiası ise tartışmalıdır. Peer ve Ksiazek (2011: 47), haber uygulamalarının "demokratikleşmesinin" profesyonel gazetecilerin kontrolünü gasp ettiğini ve mesleğin belirleyici özelliklerini tehlikeye attığını ileri sürmektedir. Nechushtai vd. (2023) platformlarda artan haber homojenizasyonunun ABD'de artan piyasa tekelleşmesinin yaşandığı döneme denk geldiğine dikkat çeker. Bu durum, gazeteciliğin ekonomi-politik temeli hakkındaki endişeleri yeniden gündeme getirmektedir. YouTu-

be'un platform mantığı, kullanıcılara danışmadan veya düzgün şekilde bilgilendirmeden kendi kurallarını düzenli olarak günceller, onlara bu kararlara itiraz etmek için güvenceler veya anlamlı yollar sunmaz. Standartlarını ne zaman ve nasıl uygulayacakları konusunda önemli bir takdir yetkisi kullanır ve bunu genellikle tutarsız şekilde yapar (Marchal vd., 2025: 216).

YouTube'un habercilik üzerindeki olumsuz etkilerini çeşitli boyutlarda ele almak mümkündür. Platformların politikaları ve hizmet şartlarındaki değişiklikler, kimin sesinin duyulabileceğini ve kim tarafından duyulabileceğini önemli ölçüde belirlemektedir. Bu, kullanıcıların maruz kaldığı bilgilerin kalitesini ve türünü doğrudan etkilemektedir. Çevrimiçi videoların hızlı büyüyen kategorisi, haberlerin YouTube'da izlenmesini ve web sitelerindeki haber takibini etkileyebilmektedir. Bu işleyiş, yerel haber kuruluşlarının aradığı görünürlük fırsatlarını azaltarak yerel haber medyası için uygulanabilirliğe giden yolları sınırlandırmaktadır (Marchal vd., 2025: 216; Peer ve Ksiazek, 2011: 46-47; Nechushtai vd., 2023). Eylül 2016'da TikTok'un, Kasım 2019'da Instagram Reels'in hizmete girmesiyle YouTube, videoların süresinin kısaltılmasını sağlayacak yeni bir uygulamayı hizmete sunmuş ve 18 Mart 2021'de ABD'de beta sürümü olarak Shorts formatını tanıtmıştır. 15 Ekim 2024'te süreleri 180 saniyeye (3 dk.) kadar uzayabilen Shorts, dikey veya kare şeklinde olan ve mobil cihazlarda görüntülenmeye optimize edilmiş kısa süreli içerik üretme formatıdır. YouTube'un diğer platformlarla rekabet edebilmek için kısa video formatını kullanıma sunması yeni ve genç kitlelere erişmesini sağlamıştır (Burgess ve Green, 2018; Boiko, 2023; Violot vd., 2024: 213-214; Cavender, 2024). Haberin anlatı rejimini ve gazeteciliğin niteliğini etkileyen YouTube Shorts formatı, habercilikte önemli bir kavram olan hızın yeniden tanımlanmasını sağlamıştır. Görsel-işitsel kültürün egemenliğini tasdikleyen YouTube, diğer dijital platformlar gibi haber üretiminde ve dolaşımında optimizasyon sağlamıştır. Bu platformların iş mantığı (Nieborg ve Poell, 2018) haberin hızlıca üretilmesini ve tüketilmesini gerekli kılarak haber tüketicisini algoritmaların yönlendirmesine açık hâle getirmiştir.

Araştırma Tasarımı

Literatür Taraması

Sosyal medyanın haber üretimine etkisini ele alan literatürde çok sayıda yayın vardır. YouTube özelindeki araştırmalar, bu çalışmanın kuramsal altyapısı açısından önem taşımaktadır. YouTube'un haber üretim mekanizmasının ardındaki başarıya odaklanan Peer ve Ksiazek (2011: 48), içeriklerin esnek, profesyonel veya iyi üretilmiş olması değil, belirli kitleler için ne kadar ilgili, yararlı ve ilgi çekici olduğunu incelemiştir. Nechushtai vd. (2023: 1311), algoritmik önerilerle yönlendirilen beş önemli platformun -Facebook, Google Haberler, Google, Twitter ve YouTube- karşılaştırmalı çapraz platform analizini yapmıştır. 2005-2021 yılları arasındaki İngilizce gazete verilerinden yararlanan Marchal vd. (2025), Facebook, Twitter ve YouTube'daki politika değişikliğinin olumsuz haber içeriklerine ne ölçüde duyarlı olduğunu araştır-

mıştır. Türkiye özelinde gazetecilik mesleğinin hükümet baskısı altında ve siyasi ortamın kısıtlayıcı koşullarında nasıl ayakta kalabileceğine odaklanan araştırmalar dikkat çekmektedir. Ertuna ve Aşık (2025), geleneksel gazetecilik ortamının karşı karşıya kaldığı otoriter medya koşullarında 14 gazeteci YouTuber ile yarı yapılandırılmış, derinlemesine röportaj yapmıştır. Uzunoglu (2025) çerçeveleme teorisi ve hibrit medya teorisi kullanarak YouTube yorumlarını analiz etmiş ve Türk gazeteciler Fatih Altaylı, Ruşen Çakır ve Murat Yetkin'in YouTube kanallarından 30 videonun çözümlemesini yapmıştır. Görsel çerçeveleme analizi kullanan Ercebe (2026) ise farklı ideolojik yönelimlere sahip üç Türk haber kuruluşuna -Sözcü, A Haber ve Medyascope- odaklanarak YouTube'da kullanılan küçük resimlerin ve başlıkların karşılaştırmalı analizini sunmuştur.

Sosyal medya gazeteciliğine dair uluslararası çalışmaların diğer boyutu, sosyal medyanın yalnızca tanıtım amaçlı değil, tüm haber sürecine gömülü bir çerçevelemeye sahip olduğuna odaklanmaktadır. Lichtenstein vd. (2021) YouTuber gazetecilerle röportaj yaparak platformun gazetecilikteki işlevine odaklanmaktadır. Araştırmacılar rol yönelimleri açısından platform merkezli gazeteciliğin geleneksel habercilikle benzeştiğini ve YouTube haberciliğinin izleyicinin yaşam dünyasına seslenme ve eğlenceli sunum tarzıyla farklılaştığını belirtmektedir. Humayun ve Ferrucci (2022) haber üretiminde sosyal medyanın kullanımına dair sistematik analiz yaparak gazetecilerin sosyal medya kullanımını analiz etmişlerdir. Degen vd. (2024), sosyal medya gazeteciliği hakkında yazılan İngilizce makalelerin literatür taramasını yaparak bu alandaki eğilimleri tespit etmiştir. Araştırmacılar nitelikli gazetecilik faaliyeti için ekonomik parametrelerin dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Literatürde YouTube platformunda haber üretiminin ve gazetecilik mesleğinin yeniden tanımlanmasına dair çok sayıda araştırma yer almasına rağmen, YouTube Shorts haberciliğini Türkçe yayın yapan uluslararası haber kuruluşları ve hız bağlamında ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bu makale, literatürdeki YouTube haberciliğine dair araştırmalara yeni bir boyut kazandırarak haberin hızına ve algoritmalarla olan ilişkisine katkı sunmaktadır. Bu açıdan araştırmanın sosyal medya ve gazetecilik pratiğine güncel bir yorum kazandırması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı, Önemi, Hipotezi ve Soruları

Çalışmada analiz edilen altı farklı haber kuruluşu kurumsal yayın gelenekleri, menşeleri, gazetecilik niteliği, editoryal kimlikleri ve haber üretim mekanizmaları açısından farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar, haberlerin çerçevelenmesinde önemli bir ayrım oluşturmaktadır. BBC News Türkçe ismiyle faaliyet gösteren Britanya Yayın Kuruluşu British Broadcasting Corporation (BBC), 20 Kasım 1939 tarihinde kurulmuştur. Amerika'nın Sesi (Voice of America: VOA), 1942'den bu yana Türkçe yayın yapmaktadır. Euronews, ilk Türkçe yayını 30 Ocak 2010'da, Deutsche Welle, Temmuz 1962'de yapmaya başlamıştır (Karaduman, 2019: 472-474). Independent Turkish, YouTube kanalında kendisini Britanya'nın The Independent gazetesinin münhasır Türkçe telif hakkına sahip ilk gazetesi olarak tanımlamaktadır. "İngil-

tere merkezli The Independent gazetesinin Türkçe dilinde yayın yapan haber sitesinin erişime açılması, Rus iş adamı Alexander Lebedev'in sahibi olduğu Independent Digital News & Media Limited (IDML) ile Suudi Arabistan Araştırma ve Pazarlama Grubu (SRMG) bünyesinde bulunan Media Arabia arasında imzalanan lisans anlaşması çerçevesinde gerçekleşmiştir. Independent Türkçe haber sitesinin tüm haklarına Media Arabia sahiptir" (Independent Türkçe, 2019). Alman kamu yayıncısı Deutsche Welle'nin (DW) öncülüğünde kurulan +90 YouTube kanalı, 2019'da yayıncılığa başlamıştır. DW'nin yanı sıra uluslararası kamu yayıncıları BBC, France 24 (F24) ve VOA, kanalın içerik sağlayıcıları arasındadır (BBC, 2019). Analiz edilen haber kuruluşlarının YouTube'daki yayıncılık faaliyetlerine katılma tarihleri değişkenlik göstermektedir. VOA Türkçe, 28 Nisan 2008; BBC News Türkçe, 22 Ekim 2009; Euronews Türkçe, 23 Ocak 2010; DW Türkçe, 19 Nisan 2011; +90, 11 Mart 2019 ve Independent Turkish, 22 Nisan 2020 tarihinde YouTube'a katılmışlardır. Euronews Türkçe toplam 73.754 videoyla en çok video yükleyen kuruluştur. En az video yüklemiş kanal, Independent Turkish'tir. Toplam görüntüleme oranında Euronews, 549.589.137 ile ilk sırada yer alırken, 6.056.773 görüntülemeyle Independent Turkish son sıradadır.

Bazı haber kuruluşları ulusal ve uluslararası alanda siyasi baskılara maruz kalmış ve gazetecilik mesleğinden ötürü sık sık yasal yaptırımlara uğramışlardır. Amerikan Başkanı Donald Trump'ın Birleşik Devletler Küresel Medya Ajansı'nın (USAGM) bütçesinde büyük bir kesintiye gidilmesini öngören kararnameyi imzalayarak yürürlüğe koymasıyla, 1942 yılından beri ABD'nin sesini dış dünyaya duyuran Voice of America'nın (Amerika'nın Sesi) neredeyse tüm çalışanlarının işine son verilmiştir (DW, 2025). Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), 2019'da yürürlüğe giren yönetmelikle internet yayıncılarına lisans alma şartı getirmiş; Şubat 2022'de DW, VOA ve Euronews'in Türkçe yayınlarına başvuru için 72 saat süre tanımıştır. Lisans başvurusu yapmadığı belirtilen VOA ve DW'ye Türkiye'den erişim engeli getirilmiştir. Euronews, haber sitesi üzerinden Türkçe canlı yayın yapmadığı ve görüntülü bülten yayınlamadığı için başvurudan muaf tutulmuştur. VOA Türkçe ve DW Türkçe ise 1 Temmuz 2022'de erişim engeline uğramıştır. DW lisans düzenlemesinin DW yasasına uyumsuzluğuna dikkat çekmiştir (DW, 2023). RTÜK kararının ardından basın özgürlüğü ilkelerinin ihlal edildiğine dair eleştiriler artmıştır. VOA'nın Türkçe dilinde yayın yapan internet sitesine getirilen erişim engeli, CPJ tarafından eleştirilmiştir. Komite, basın özgürlüğü ihlali vurgusu yaparak özgür haber yapmanın engellendiğine değinmiştir (CPJ, 2023).

Çalışmanın kapsamını YouTube'da Türkçe yayın yapan BBC News Türkçe, Deutsche Welle Türkçe, +90, VOA Türkçe, Euronews Türkçe ve Independent Turkish haber kanallarının Shorts formatındaki haberleri oluşturmaktadır. Makalenin amacı, Shorts formatlı haberciliğin dinamiklerini ve dönüşümünü ele alarak haber üretiminin farklı editoryal kimliğe sahip uluslararası haber kuruluşlarında nasıl gerçekleştirildiğini ortaya koymaktır. Çalışma, Shorts formatındaki gazeteciliğin dijital gazeteciliğin değişen yüzünü temsil ettiği ve habercilik unsurlarını revizyona uğrattığı hipotezine dayanmaktadır. Örneklem grubu, çeşitli ölçütlere uygun olarak seçilmiş ve incelenmiştir. Uluslararası haber kuruluşlarının sosyal medya gaze-

teciliğini ve haber üretimini YouTube platformu çatısı altında gerçekleştirmeleri ilk kriterdir. Haber örnekleri, uluslararası haber kuruluşlarının Türkçe dilinde yayın yapmaları, YouTube Shorts formatında hem uluslararası hem de ulusal gündeme dair haber üretmeleri ve farklı editoryal gelenekleri temsil etmeleri açısından değerlendirilmiştir. Altı kuruluşun kamu yayıncılığı, kamu diplomasisi, dijital ve ticari medya modellerini temsil etmeleri örneklem kümesini tespit etmede belirleyici olmuştur. Her kanaldan eşit sayıda (n=10) Shorts —toplamda 60 adet Shorts— amaçlı örneklem yöntemiyle seçilerek kanallar arasında karşılaştırılabilir ve dengeli bir veri seti oluşturulmuştur. Shorts haberler, uluslararası haber kuruluşlarının YouTube hesaplarının Shorts kısmındaki popüler Shorts sıralamasından elde edilmiştir. YouTube platformunun bir ‘başarı’ kriteri olarak gördüğü ve ödüllendirdiği en yüksek görüntüleme alan Shorts haberler, algoritmik görünürlüğün temsili olarak değerlendirilmiştir.

Haber kuruluşlarına ait veriler, 10-15.12.2025 tarihleri arasında YouTube’den elde edilmiştir. Shorts haberler, şu tarih aralıklarını kapsamaktadır: BBC News Türkçe, Ekim 2023 ile Kasım 2024; DW Türkçe, Kasım 2024 ile Aralık 2025; Euronews, Aralık 2018 ile Ocak 2023; VOA, Haziran 2023 ile Ocak 2025; +90, Haziran 2022 ile Aralık 2025 ve Independent Turkish Eylül 2023 ile Aralık 2025. Shorts’ların görüntüleme aralıkları 3 milyon 992 bin ile 18 bin 770 arasında değişmektedir. Bu süreçte, Trump’ın Mart 2025 kararı sonrası Türkçe yayımlar dahil olmak üzere VOA kapanmıştır.

Haberler, belirli bir saniye veya dakika üzerinden değil, platformun tanımladığı zaman aralığı bağlamında incelenmiştir. Örneklem kümesinde yer alan Shorts haberlerin (n=10) tarih aralığı bir olay ya da kriz dönemini değil, uluslararası kanalların Shorts haberciliğine ilişkin farklı editoryal eğilimlerini ve anlatı stratejilerini temsil etmektedir. Bu farklılık, sınırlı bir zaman diliminin haber gündemini incelemeyi değil, her haber kuruluşunun algoritmik dolaşım içinde en yüksek görünürlüğe ulaşan Shorts haberciliği pratiklerini karşılaştırmayı amaçlayan araştırma tasarımının doğal bir sonucudur. Çalışmanın analitik ölçütleri, dönemsel haber yoğunluklarından ötürü gerçekleşebilecek sapmaları azaltmayı ve kanalın Shorts formatındaki genel yayın pratiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Tema geliştirme üzerinden yorumlayıcı bir perspektif sunmaya çalışan bu araştırma, YouTube platformu özelinde ve sosyal medya haberciliğinde haberin zamana karşı nasıl direndiğini ortaya koyarak gazetecilik ve iletişim literatürüne katkı sağlamayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, algoritmaların şekillendirdiği haber tüketim alışkanlıklarının haber temaları üzerinden ne şekilde trend hâle geldiği ortaya konulmaktadır. Çalışma, Shorts formatındaki haberlerin hangi kriterlerle üretildiği üzerinde durarak aşağıdaki temel araştırma sorularını cevaplamaya yönelmektedir:

A.S.¹ YouTube’un algoritmik hız unsuru haberciliği nasıl etkilemektedir? Haberin bağlamında ne gibi değişim ve dönüşüm yaratmaktadır?

A.S.² Algoritmik hız, anlatı rejimini ve gazeteciliğin niteliğini genel olarak nasıl etkilemektedir?

A.S.³ Shorts haberler algoritmik zamanda nasıl bir deneyim yaratmaktadır?

Araştırma Yöntemi

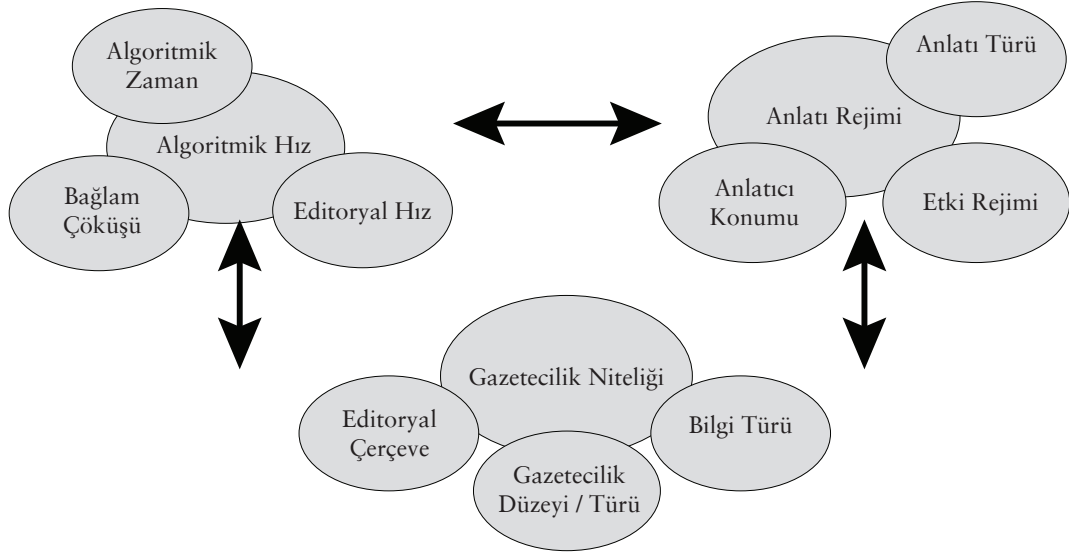
Uluslararası haber kuruluşlarının Shorts haberleri, betimleyici karşılaştırma yöntemi sunan Braun ve Clarke'ın (2006; 2019) geliştirmiş olduğu refleksif tematik analiz (*reflexive thematic analysis: RTA*) yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada +90 kanalı dışındaki kanalların baş harflerinin kısaltılmasıyla oluşturulan kodlar kullanılmıştır. BBC News Türkçe, BBC; Deutsche Welle Türkçe, DW; VOA Türkçe, VOA; Euronews Türkçe ET ve Independent Turkish IT şeklinde kullanılmıştır. RTA yönteminde araştırmacı, araştırma sürecinde aktif pozisyon olarak analitik süreç boyunca veri kümesinden kodlar bulmakta ve temalar geliştirmeye çalışmaktadır. Araştırma kodları önceden belirlenmediği için araştırmacının süreç boyunca eleştirel olması, analitik düşünmesi ve kodları doğru şekilde tespit etmesi gerekmektedir. Byrne (2022: 1392) bu yöntemi, nitel veri analizine yönelik erişilebilir ve teorik olarak esnek ve yorumlayıcı bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır. Byrne'nin (2022: 1397) açıkladığı semantik-gizli anlam kodları, haberlerin derinlemesine analiz edilmesi ve haber metinlerindeki anlamlılık düzeyinin irdelenmesinde kullanılmıştır. Shorts haberlerin anlamlarının gizli doğasını açıklamak, örtük anlamları ve ideolojik çerçeveyi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Böylelikle altta yatan var-sayımlar, metnin arka plandaki niyetini ortaya koyarak yorumlayıcı analiz güçlendirilmeye çalışılmıştır.

RTA yönteminde altı aşamalı araştırma basamağı vardır. Bunlar, verilere aşinalık, başlangıç kodları oluşturma, temalar oluşturma, potansiyel temaları gözden geçirme, temayı tanımlama-adlandırma ve rapor üretmedir (Braun ve Clarke, 2006; 2019; Byrne, 2022: 1398-1409). Bu aşamalar zorunlu birer kategori olmadığından, bu çalışmanın analitik sürecine katkı sağlayacak basamaklar birleştirilerek kullanılmıştır. Verilere aşinalık aşamasında, 60 Shorts haber birden fazla kez dinlenip transkripsiyonları yapılmış, notlar alınmış ve benzerliklerin tespit edilmesi sonucunda başlangıç temaları ve alt temalar geliştirilmiştir. Başlangıç kodları oluşturma aşamasında haber üretimini belirleyen ifadeler elektronik kodlama tablosuna eklenmiştir. Daha sonra, algoritmik hızın etkilediği haber anlatısındaki anlatı rejimini ve gazetecilik niteliğini temsil eden unsurlar tespit edilmiştir. Shorts haberler sadece kısaltılmış haber formatı olarak düşünülmemiştir. Analiz, birbirine bağlı temalar üzerinden derinleştirilmeye çalışılmıştır. Böylelikle algoritmik hız, anlatı rejimi ve gazetecilik niteliği ana temaları oluşturulmuş ve ana temalara bağlanan alt temalar geliştirilmiştir. Bu süreçte alt temalara bağlantı kurabilecek mikro tema başlıkları da belirlenmiştir. Şekil 1, ana temaların ve alt temaların kavramsallaştırıldığı şemayı göstermektedir.

Çalışmanın hipotezlerinin test edilmesi noktasında kod, tema ve alt temalar çeşitli parametrelerle test edilmiştir. Temaların güvenilirlik testi, temaların tekrar edilerek aşinalık kazanması olarak belirlenmiştir. Araştırmacı, yorumlayıcı ve bilgi üretici rolünü aktif şekilde kullanarak yansıtıcı/dönüşlü, analitik ve paradigmatik bir araştırma yürütmeye çalışmıştır.

Şekil 1

YouTube Shorts Haberlere Dair Tematik Kod Şeması

Bulgular

Çalışmada toplamda 60 Shorts (n=60) haber incelenmiştir. Bulgular, algoritmik hız, anlatı rejimi ve gazetecilik niteliği ana temaları altında detaylandırılmıştır.

Algoritmik Hız

YouTube'daki gazetecilik faaliyetini yakından ilgilendiren ve haber üretme mekanizmasını doğrudan belirleyen unsur algoritmadır. Teknik, nötr ve ölçülebilir nicel bir veri olarak düşünülebilen algoritmik hız, zamanı, editoryal hızı ve bağlamı yakından ilgilendiren ana tema olarak belirlenmiştir.

Algoritmik Zaman: Haberin nasıl bir zamansallıkta deneyimlendiğini belirleyen algoritmik zaman, dikkat ve algı düzeyini şekillendirmektedir. Haber kanallarının Shorts süreleri platformun algoritmik zaman düzlemini belirleyen bir gösterge olarak değerlendirilmiştir. Tablo 1, BBC Türkçe'nin haber başlığını, linkini ve görüntüleme sayısını göstermektedir. BBC haberlerinin (n=10), Shorts süre ortalaması 59,5 saniyedir.

Tablo 1
BBC Shorts İçerikleri

Link	Başlık	Görüntüleme	Süre
BBC 1	Afrika ile Avrupa arasında neden köprü yok?	3.187.177	1.00
BBC 2	İmralı adası: Türkiye'nin Alcatraz'ı	3.156.537	1.00
BBC 3	Panama kanalı; gemi geçişleri kuraklık nedeniyle kısıtlandı	2.791.234	1.00
BBC 4	Gazze: İsrail ablukasındaki Filistin bölgesinin tarihi	2.756.486	1.00
BBC 5	Zelandiya: Kayıp sekizinci kıta ilk kez haritalandırıldı	2.090.812	0.58
BBC 6	Dünyanın en kısa sınırı	1.959.103	1.00
BBC 7	Hazar Denizi: Göl mü yoksa deniz mi?	1.900.249	0.58
BBC 8	Kaliningrad: Rusya'dan kopuk Rus toprağı	1.354.575	1.00
BBC 9	Kıyısı olmayan deniz: Sargasso Denizi	1.348.709	0.59
BBC 10	Hamas-İsrail savaşı: Filistinli grupların saldırısı nasıl gerçekleşti?	1.297.333	1.00

Tablo 2, DW haberlerinin (n=10) video sürelerini göstermektedir. Kanalın ortalama 51,3 saniyelik içerikleri 60 saniyenin altında dağılım göstermektedir.

Tablo 2
DW Shorts İçerikleri

Link	Başlık	Görüntüleme	Süre
DW1	Erdoğan'ı birisi öyle kızdırdı ki...	1.681.828	0.55
DW2	Erdoğan'ın torunu Ömer Tayyip Erdoğan neden konuşuluyor?	1.517.910	0.49
DW3	Amerikan polisi Erdoğan'ı geçirmede	1.399.168	0.37
DW4	Ahmet Türk kimdir?	1.316.792	1.00
DW5	Namaz kılan bu Naziler kimdi?	1.302.131	0.59
DW6	İran rejimini sallayan gelinlik	1.277.229	0.57
DW7	ABD'de 'göçmen avı': Viral olan görüntüler	1.267.498	0.41
DW8	Erdoğan'ın ayakkabısı Yunanistan'da konuşuluyor	1.119.893	0.54
DW9	Bu olaydan da Menzil Cemaati çıktı	1.049.354	0.55
DW10	Hesabına yanlışlıkla 2 milyon lira yatınca...	1.025.106	0.46

Tablo 3'te +90 Shorts'larının (n=10) video süreleri görülmektedir. Ortalama 60,2 saniyelik içeriklerin esnek bir aralıkta olduğu gözlenmektedir. Kanal, Shorts süresini azami sınıra doğru kullanabilmektedir.

Tablo 3
+90 Shorts İçerikleri

Link	Başlık	Görüntüleme	Süre
+90 1	“Bir çocuk seni görüyor, senden korkuyor”	3.992.587	0.58
+90 2	Gelin olarak gittiği köyün muhtarı oldu	3.655.687	0.49
+90 3	Ensestten hayatta kalmak	2.181.806	1.00
+90 4	Cam kemik hastalığıyla doğan Zekeriya’nın başarı hikayesi!	1.538.835	2.46
+90 5	Ben “Meslek lisesinde okuyorum” deyince...	1.533.322	0.29
+90 6	Kıymetli taşların değeri nasıl ölçülür? Mihenk taşı nedir?	1.429.513	0.33
+90 7	Fındık toplayan öğrenciler	1.387.132	0.34
+90 8	Suudi Arabistan’ın bitmeyen mega projeleri	1.315.400	0.53
+90 9	Adana, Avrupa’nın çöp limanı mı?	1.239.006	1.00
+90 10	Çin’deki boş evlerde kaç milyar insan barınabilir?	1.210.071	1.00

Euronews haberlerinin (n=10) ortalama video süresi 46,2 saniyedir. 30-60 saniye aralığında dağılan Shorts süre dağılımları kısa ve orta uzunluktadır. Tablo 4’te belirtildiği gibi, 60 saniye sürelerin üst sınırındır.

Tablo 4
Euronews Shorts İçerikleri

Link	Başlık	Görüntüleme	Süre
ET 1	Trump: “Kürtler müttefikimiz ama onları korumak için sonsuza kadar Suriye’de kalamayız”	1.453.271	0.35
ET 2	TBMM’de ‘kuru ekmek’ polemigi: “O zaman aç değiller”	172.287	0.50
ET 3	İsrail polisi Kudüs’te bir Fransa cumhurbaşkanından ilk defa azar işitmiyor	111.858	1.00
ET 4	Erkan Baş’ın Türkiye’nin önemli siyasi figürleriyle ilgili değerlendirmesi	101.158	1.00
ET 5	Trump: Dünyanın enayisi biz değiliz	89.817	0.30
ET 6	Afgan kadınlardan Kabil’de Taliban protestosu: ‘Haklarımızı istiyoruz’	64.745	0.46
ET 7	Sanna Marin: NATO üyeliğimizin onaylanması Türkiye’nin elinde	29.857	0.39
ET 8	Manavgat’ta yangın alanındaki kelebek itfaiyecinin elinden su içti	19.144	0.58
ET 9	Kongo’da açılışı yapılan köprü kurdele kesme sırasında çöktü	18.890	0.35
ET 10	Sanna Marin: Bu karanlık zamanlarda ben de bazen eğlenceyi özleyorum.	18.770	0.49

VOA haberlerindeki (n=10) ortalama video süresi 50 saniyedir. Tablo 5, haberlerin 21-73 saniye aralığında, kısa-orta dengede dağıldığını göstermektedir

Tablo 5

VOA Türkçe Shorts İçerikleri

Link	Başlık	Görüntüleme	Süre
VOA 1	Meksika sınırından geçerek ABD'ye giren Türk anlatıyor: Sınırı nasıl geçti?	2.893.988	0.59
VOA 2	Putin: "Rusya'da Kuran'a saygısızlık etmek suçtur"	1.989.196	0.42
VOA 3	Meksika'dan ABD'ye giren Türk anlatıyor: "Sınırı geçen 30 kişiden 20'si Türkiye'dendi"	1.795.688	0.57
VOA 4	Fransız Meclisi'nde Filistin bayrağı açan vekile 15 gün boyunca oturmaldan men cezası	1.700.159	0.21
VOA 5	İsrail'in 'Demir Kubbe' sistemi nasıl çalışıyor?	1.032.485	1.00
VOA 6	New York'ta polis olmak: "Kadınlar kadın polis görünce daha rahatlıyor"	778.595	0.41
VOA 7	İsrail'in 'Demir Kubbe' sistemi nasıl çalışıyor?	650.704	1.00
VOA 8	New York'ta Türk polis olmak: 'Her gün tehlikeli'	591.986	0.52
VOA 9	Trump Suriye'de ABD askeri varlığı sorusunu yanıtlamadı, Erdoğan'dan övgüyle bahsetti	548.904	1.13
VOA 10	Yeni Zelanda Parlamentosu'nda tartışmalı tasarıya haka ile protesto	532.081	0.35

Independent Turkish (IT) haberlerinin (n=10) ortalama video süresi, 32,6 saniyedir. Tablo 6'da belirtildiği gibi haberler 16-61 saniye aralığındadır.

Tablo 6

IT Shorts İçerikleri

Link	Başlık	Görüntüleme	Süre
IT 1	Bilal Erdoğan, Turhan Çömez'in elini havada bıraktı	306.715	0.22
IT 2	Arkadaşları şehit Emre Albayrak'ı böyle uğurladı	198.169	1.01
IT 3	"Xhaka hepimizi kandırdı"	172.817	0.45
IT 4	Arda Güler'den ilk gol	139.313	0.36
IT 5	Gökyüzünde meteor yağmuru	93.033	0.16
IT 6	Yan bina yıkıldı, duvar olmadığı ortaya çıktı	80.304	0.48
IT 7	Reflü, ilaçsız tamamen düzelebilir	79.445	0.25
IT 8	Türk F-16'lardan ABD savaş gemisine selam	77.631	0.17
IT 9	Cübbeli Ahmet, Kadiri Tarikatı'na transfer oldu	72.344	0.35
IT 10	C130 tipi askeri kargo uçağı düştü	66.080	0.21

Editorial hız: Editorial hız, haberin ne kadar hızlı üretildiğini ve editorial müdahale-den geçip geçmediğini göstermektedir. YouTube platformunda gazetecilik meslek ilkelerinin yeniden yapılandırılmasında editorial hız ile haber bağlamı ilişkisi önemlidir. Nitel araştırmalarda kullanılan kod sistemleri, ilgili konuların nasıl kategorize edildiğini göstermektedir. Nitel, nicel ve/veya nominal göstergelerden oluşan kodlama sistemi, araştırmalardaki yoğunluk

düzeyini belirlemektedir (Miles vd., 2014, Saldana, 2021). Bu makalede analiz edilen Shorts haberlerinin editoryal hızları ve bağlamları, yüksek (0), orta (1) ve düşük (2) hızları gösteren üç aşamalı düzeye göre kategorize edilmiştir. Yüksek editoryal hız, bağlamanın veya açıklamanın olmadığı, kaynağı şüpheli haberleri göstermektedir. Orta editoryal hız, sınırlı bağlam, kısa arka plan ve bilginin eksik veya yetersiz olduğu haberlere işaret etmektedir. Düşük editoryal hız ise neden-sonuç ilişkisi içeren, tarihsel bağlama yer veren, kaynak veya bilgi çeşitliliği sunan açıklayıcı haberlerdir. BBC Shorts haberleri analiz edildiğinde, haberlerin editoryal ön hazırlıktan geçtiği görülmektedir. BBC'nin neden-sonuç ilişkisi kuran ve bağlam içeren haberlerinde editoryal hız düşüktür (2). DW Shorts haberlerinde editoryal seçiciliğin baskın olduğu, tarihi ve siyasi haberlerde düşük editoryal hızın (2) korunduğu gözlenmektedir. Çoğunlukla insan hikâyeleri sunan +90 Shorts haberleri, duygu-bilgi ikiliği arasında bağlam-hız ilişkisinin korunduğu orta düzeyde editoryal hıza (1) sahiptir. Euronews, hızlı akan gündemden çeşitli haberler üreterek editoryal hızı orta düzeyde (1) kullanmaktadır. VOA'da tanıklık içeren ve bağlamı olan haberlerde editoryal hız düşükken, diğer haber türlerinde yüksek hız rejimi vardır. Bu nedenle kanalın editoryal hızının orta düzeyde (1) olduğu tespit edilmiştir. IT Shorts haberleri analiz edildiğinde, görsel yoğunluklu haberler göze çarpmaktadır. IT kanalında habere dair anlam üretme işlevi izleyiciye bırakıldığı için editoryal hızın yüksek (0) olduğu tespit edilmiştir.

Bağlam: Algoritmik hız, Shorts haber formatının editoryal yapısını etkilediği gibi bağlamını da etkilemektedir. Bağlam konusunda üç aşamalı sayısal bir kategori oluşturulmuştur. Bağlamı olmayan haberler 0 ile temsil edilmiştir. Bu tür haberler yalnızca olayın aktarıldığı, neden-sonuç ilişkisinin kurulmadığı ve arka planın olmadığı haberlerdir. Sınırlı bağlam 1 rakamıyla temsil edilmiştir. Bu haberler, tek bir açıklayıcı bilgi içeren, olayın geçmişini sınırlı şekilde aktaran veya olayın nedenini aktarmayan haberlerdir. Güçlü bağlam 2 rakamıyla gösterilmiştir. Bu haberler, neden-sonuç ilişkisi içeren, arka plan bilgisi veren ve geniş bir toplumsal çerçeveye aktarılan haberlerdir.

BBC Shorts haberleri analiz edildiğinde, algoritmik hız ritminin düşük, bilgi yoğunluğunun yüksek ve bağlamanın güçlü olduğu haberlerin (2) var olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Cebelitarık Boğazı üzerinde köprü yapılmasının (1) arka plan bilgisi ve Hong Kong'daki bir köprüünün yapım sürecindeki detaylar verilerek neden-sonuç ilişkisi kurulmaktadır. DW Shorts haberlerinin çoğunda bağlam güçlüdür. Alpaslan Çakar'ın (1), Ömer Tayyip Erdoğan'ın (2) ve Ahmet Türk'ün (4) kim oldukları bilgisi bu isimlerin siyasi portre olarak sunulmasıyla detaylandırılmıştır. Yalnızca Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ABD ziyaretinden görüntüler aktaran haberde (3) ekranda bilgi veren yazılar mevcutken, seslendirme veya bağlam bilgisi yoktur. +90'ın bireysel tanıklık ve deneyim aktaran (1-2-3-4-5-7) haberlerinde haber özneleri öznel bağlam kurmaktadır. Bu haberlerde sınırlı bir bağlam vardır. Kanalın mihenk taşı (6) içeriğinde ise teknik bilgi bağlamı verilirken, toplumsal ve ekonomik bağlamı (8-9-10) güçlü olan haberlere de rastlanmıştır.

Euronews Shorts haberleri analiz edildiğinde, gündeme temas eden ve çoğunlukla bağlamdan kopuk (0) haberlerin üretildiği tespit edilmiştir. Örneğin, Meclis kürsüsünden konuşan CHP Grup Başkanvekili Engin Altay'ın yer aldığı (2) haberde, Altay başka bir vekille 'kuru ekmek' tartışması yaşamaktadır. Ancak konu hakkında bilgi verilmediği için izleyicinin habere dair bağlam kurması engellenmektedir. Benzer şekilde, eski Finlandiya Başbakanı Sanna Marin'in yaptığı konuşma sırasında neden ağladığına dair arka plan bilgisi verilmediğinden bağlam kurulamamaktadır (10). Halbuki olayın arka planında o dönemde Marin'in özel hayatına yönelik eleştiri ve suçlamaların olduğu bilinmektedir. VOA Shorts haberleri analiz edildiğinde, tarihsel ve yapısal bağlamın çeşitli haberlerde kurularak bazılarında eksik bırakıldığı bulgulanmıştır. Bu yönüyle kanalın sınırlı bir haber bağlamına (1) sahip olduğu gözlenmiştir. Meksika sınırını geçen Türk genci (1-3) ve New York'ta polis olan Türkleri (6-8) ele alan haberlerde sınırlı ve öznel bir bağlam üretilmektedir. İsrail'in demir kubbe sistemi hakkında tekrar eden haberler (5-7) askeri ve tarihsel bağlam içerirken, 2-4-9-10 kodlu haberlerde bağlam yoktur. IT'nin 6 kodlu haberi dışında tüm haberlerinde bağlam ve açıklama eksiktir. Örneğin, kalabalık ortamda el sıkışma gerilimi (1) veya kamuoyunda cübbeli Ahmet Hoca olarak bilinen şahsı (9) ele alan içeriklerde neler olup bittiği anlaşılmamaktadır. Bu nedenle kanalın haberlerinin çoğunda bağlamın olmadığı (0) tespit edilmiştir.

Anlatı Rejimi

Anlatı rejimi, anlatıcı konumu, anlatı türü ve etki rejimi alt temalarından oluşmaktadır.

Anlatıcı Konumu: BBC Shorts haberleri analiz edildiğinde, tüm haberlerde dış ses/kurumsal anlatı aracılığıyla resmi bir anlatıcı konumunun olduğu gözlenmiştir. DW-1-2-8-9-10 numaralı haberler, muhabir tarafından aktarılmaktadır. "Erdoğan'ın ayakkabısı Yunanistan'da konuşuluyor" başlıklı haberde (8) muhabir, izleyiciye 'Ayakkabı tartışmasıyla ilgili sen ne düşünüyorsun? Yorumlara yazabilirsin' diyerek soru sormaktadır. 9 kodlu haberde 'Sence Menzil Cemaati'ne neden bu izni veriyorlar?' şeklinde retorik bir soru yönlendirilmektedir. Diğer 5 haber, dış seslendirmeye verilmektedir. +90, bireysel ve güncel hikâyeler içeren anlatı stratejisine sahiptir. Kanal muhabiri iki haberde "Peki, senin bu zararlara dair bilgin var mı?" (9) ve "Peki, Türkiye'deki inşaat sektörüne dair bir video hazırlamamızı ister misin?" (10) diye sormaktadır. Euronews, çoğunlukla muhabir yerine haber öznesinin sesini veya ortam sesini kullanmaktadır. Farklı dilde yapılan açıklamalar, Türkçe altyazı olarak (1-3-5-7-10) ve ortam sesiyle (2-6-8-9) verilmektedir. Türkiye İşçi Partisi'nin Genel Başkanı Erkan Baş'ın konuştuğu haberde (4) röportaj yapılmıştır. VOA'da tanıklık ve deneyim odaklı haberlerde (1-3-6-8) haber özneleri aktarım yaparken ortam sesini aktaran (2-4-9-10) haberler de vardır. Demir kubbe sistemine ilişkin haber (5-7) dış sesle aktarılmaktadır. IT haberlerinin çoğu, ortam sesiyle, futbol spikeriyle veya dış sesle aktarılmaktadır. Haber öznesinin doğrudan konuştuğu haberde (6) ve reflü hakkında bilgi verilen haberde (7) özneler konuşmaktadır.

Anlatı Türü: Anlatı türü, algoritmik hız rejiminden doğrudan etkilenen ve diğer alt temaları belirleyen temel unsurdur. Bu alt tema, kriz-aciliyet, devlet-iktidar-kurumsal eylem, birey-mağduriyet-insan hikâyesi ve olağan-gündelik akış başlıkları altında detaylandırılmıştır.

Kriz-Aciliyet: Afet, çatışma, savaş, ekonomi, zam, kriz, ani gelişme ve iktidar/sistem eleştirisi, yönetim sorunu gibi haberleri kapsamaktadır. BBC videoları analiz edildiğinde, coğrafya-tarih odaklı bilgi yoğun haberler tespit edilmiştir. Güncel çatışma ve savaş aktarımında kanal, olayın tarihsel geçmişi ve bağlamı üzerinde durmaktadır. Örneğin, Hamas-İsrail savaşını ele alan (10) haberde, Hamas'ın İsrail'e yönelik saldırısı harita üzerinden gösterilerek, sızmanın nasıl gerçekleştiği ve Hamas'ın taktikleri üzerinde durulmaktadır. 7-8 Ekim Aksa Tufanı olarak bilinen saldırının ardından, BBC 9.10.2023 tarihinde ilgili haberi vermiştir. DW'nin İran rejimine (6), iktidarın lüks harcamalarına (8) ve Menzil Cemaati'ne yönelik (9) üstü kapalı eleştirileri olduğu görülmektedir. +90'ın kriz ve aciliyet temasını kolektif meselelerde kullandığı gözlenmiştir. Kanalin Suudi Arabistan'ın mega projesinin başarısızlıkla sonuçlanmasına (8), Adana'nın çöp limanına dönüşmesine (9) ve Çin'deki boş ev problemine dair (10) örtük şekilde sistem eleştirisi yaptığı gözlenmiştir. Euronews, iç siyasetteki kuru ekmeğe tartışması (2) üzerinden ekonomik krize dair iktidar eleştirisi yapmaktadır. İsrail'e giden Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un polisle yaşadığı gerilimi anlatan haberde (3), 1996'daki eski Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac'ın görüntüleri üzerinden devletlerarası iletişim krizi hatırlatılmaktadır. Afgan kadınların protesto eylemini yansıtan haberin (6) bağlamı zayıf olsa bile, haberin iktidara yönelik eleştiri sunduğu tespit edilmiştir. VOA'nın Fransız Meclisi'nde Filistin bayrağı açan siyasetçi ve ona destek olan diğer siyasetçileri yansıtan haberi (4), uluslararası insan hakları söylemine bir gönderme olarak değerlendirilmiştir.

Devlet-İktidar-Kurumsal Eylem: Bu alt başlık, resmî açıklama, güvenlik, hükümet söylemi, diplomasi ve uluslararası ilişkiler konularından oluşmaktadır. BBC'nin 2 numaralı haberi İmralı Adası'ndan bahsederken, haberin adada tutuklu bulunan PKK lideri Abdullah Öcalan'ı ele aldığı gözlenmiştir. Kaliningrad haberi (8), Rusya-Avrupa arasındaki NATO gerilimini dolaylı yoldan ele alarak polemik yaratacak bir veri veya bilgi paylaşmamaktadır. Politik ve toplumsal konuları açıklamak yerine bu olaylardan kısa parçalar, çarpıcı ve sembolik anlar sunan Euronews Shorts'ları Donald Trump (1-5) ve Sanna Marin (7-10) ile ilgili farklı kesitlere yer vermektedir. Eski Finlandiya Başbakanı Sanna Marin'in NATO üyeliği hakkında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile konuşmasını aktaran haber (7) güvenlik konusudur. VOA, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Dağıstan'daki ziyaretinden (2) kareyi aktarmaktadır. Putin, bir din adamıyla Kur'an-ı Kerim hakkında sohbet ederek dine saygılı olduğunu belirtmektedir. Bu şekilde, Rusya'nın hükümet söylemine dair sembolik olarak güçlü bir anlam üretilmektedir. İsrail'in savunma sistemi konulu (5-7) haber ise güvenlik temalıdır.

Birey-Mağduriyet ve İnsan Hikâyesi: +90 Shorts haberleri analiz edildiğinde, gündelik hayattan mağdur ve tanık hikâyelerini ve insan başarılarını aktaran haberlere rastlanmıştır. Bu türün en çok bu kanalda olduğu tespit edilmiştir. Enstest mağduru kadının (3) ve ekonomik

olarak zor durumda olan öğrencilerin fındık toplamalarının (7) birer mağduriyet anlatısı olarak verildiği tespit edilmiştir. Olağanüstü başarı kazanan kadın muhtarın (2) ve yüksek başarı sıralamasına rağmen meslek lisesine giden genç kızın öyküsünün (5) örnek yaşamlar olarak sunulduğu görülmüştür. VOA Shorts haberlerinin bir kısmında bu temada haberler vardır. Göçe dair bireysel deneyiminden bahseden genç adamın (1-3) ve ABD’de Türk polis olma deneyimini aktaran (6-8) insanların başarılı temsiller olarak sunulduğu görülmüştür.

Olağan, Gündelik ve Rutin Akış: Güncel siyaset, ekonomi, sağlık, teknoloji ve kriz dışı uluslararası gündem konularını içermektedir. DW Shorts haberleri analiz edildiğinde, kanalın iç siyasete dair haberlerinde (1-2-4) kişilerin aile bağlantılarına, siyasi kariyerlerine, geçmiş görevlerine veya ideolojik pozisyonlarına değindiği tespit edilmiştir. +90’daki yüz nakli olan (1) ve cam kemik hastalığı yaşayan (4) bireylerin hikâyeleri sağlık konusudur. VOA Shorts haberleri analiz edildiğinde, kanalın daha çok uluslararası meselelerin insani boyutlarına, dini veya askeri konulara odaklandığı gözlenmiştir. Gündemin akışından küçük enstantaneler aktaran Euronews, Trump’ın konuşmalarının aktarıldığı (1-5) haberlerde, Trump’ın dünya siyasetindeki etkisini göstermeye çalışmaktadır. IT’nin ise Cübbeli Ahmet Hoca (9) haberi güncel siyasete dairdir.

Etki Rejimi: BBC Shorts haberleri analiz edildiğinde, kanalın izleyiciyi bilgilendiren ve çeşitli sorularla izleyicinin merak unsurunu tetikleyen haberler ürettiği görülmektedir. Kişi/kişiler veya kurumların ahlaki ve sembolik pozisyonlarını sorgulayan DW, izleyicide genel olarak şaşkınlık, kızgınlık ve öfke uyandırmaya çalışmaktadır. +90, acıları, zorlukları, başarıları veya kolektif sorunları aktarırken yoğun duygulanım stratejisi üretmektedir. Örneğin, zorlu yaşam öyküleri aktaran haberlerde (1-3) enstrümental ve dramatik yoğunluklu müzik kullanılmaktadır. Hastalığını kabullenen ve insanlara mücadele azmi aşılama çalışmaları (4) hareketli müzik verilirken; izleyicide şaşkınlık yaratmaya çalışan haberde (5) tempolu müzik kullanılmaktadır. VOA videoları analiz edildiğinde, kanalın sınırlı bir duygulanım stratejisine sahip olduğu görülmüştür. Kişisel tanıklıklara değinen (1-3-6-8) haberlerde izleyicide empati duygusu geliştirilmeye çalışılmaktadır. IT videoları incelendiğinde, kanalın sembolik değerli görüntüler üzerinden duygu üretmeye çalıştığı gözlenmiştir. Örneğin, cenaze görüntüleri aktarılırken (2) duygusal müzik kullanılmaktadır. Futbol maçı aktarılırken (3-4) heyecan ve coşku yaratılmaya çalışılmaktadır. Askerî güç gösterisi (8) haberinde izleyicide millî gurur yaratılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir.

Gazetecilik Niteliği

Gazetecilik niteliği, haberdeki bilgi türü, editoryal çerçeve ve gazetecilik düzeyi/türü alt temalarıyla ilişkilidir.

Bilgi türü: BBC Shorts haberleri analiz edildiğinde, kanalın ele aldığı konuları coğrafi/tarihsel bir bilgi nesnesine dönüştürmeye çalıştığı tespit edilmiştir. Kanalın bu anlamda değer

bağımsız, nötr bir aktarım yapmaya çalıştığı söylenebilir. Aktör merkezli politik/biyografik bilgi veren DW haberlerinin değer yüklü bir bilgi düzeni içerisinden normatif haberler üretmeye çalıştığı tespit edilmiştir. Kişisel hikâyeleri dramatik ve duygu yüklü haberlere dönüştüren +90 kanalı, bilgiyi anlaşılır kılabilmek için duyguyu kullanmaktadır. Evrensel ilkelere uygun düşecek siyasi aktör veya sıradan insan portreleri sunan VOA haberlerinin normatif/sembolik bilgi ürettiği gözlenmiştir. Euronews Shorts haberleri analiz edildiğinde, kanalın eksik bilgi içeren haber ürettiği, IT'nin ise ham görsel/bağılamsız bilgi üzerinden haber ürettiği tespit edilmiştir.

Editorial çerçeve: Bu alt tema, kamuoyuna karşı sorumluluk içeren, kamuoyunu bilgilendiren, haber dilini etik ilkelere göre düzenleyen editorial seçiciliği ifade etmektedir. BBC Shorts haberlerinin coğrafi, tarihsel ve kavramsal açıklamalara düzenli biçimde yer vermesi kanalın editorial çerçevesinin bilgi içeren bir yönelime sahip olduğunu göstermektedir. DW Shorts haberleri anlatıcı rolünün belirgin olduğu, politik ve toplumsal olayların kısa fakat açıklayıcı bir çerçevede sunulduğu ve görsel anlatımın sözlü açıklamalarla desteklendiği bir editorial eğilime işaret etmektedir. +90'da editorial çerçeve, haber üretiminde aktif rol oynamadan yalnızca duygu yoğun bir çerçeveyle çalışmaktadır. Euronews, gündeme dair bağlam içermeyen haber üretimiyle kamuoyunu aydınlatma görevinde editorial çerçeve açısından güçlü görünmemektedir. VOA, bireysel tanıklıklara, güvenlik sistemine ve kriz anlatısına yoğunlaştığı haberlerle, ideal temsiller sunma arzusunda olan editorial çerçeveye sahiptir. IT haberleri, herhangi bir editorial aşamadan geçmeyen, anlamı ve bağlamı yetersiz haberlerle zayıf bir editorial çerçeve görüntüsü vermektedir. Örneğin, reflü hakkında konuşan (7) kişinin mesleki bilgisi veya uzmanlığı hakkında bilgi verilmediği için kamusal yayıncılığın sorumluluk yönünden eksik olduğu görülmektedir.

Gazetecilik düzeyi/türü: Gazetecilik düzeyi, doğrulama, kaynak belirtme ve mesleki standartları içermektedir. BBC Shorts haberleri incelendiğinde, kanalın haberlerde detaylı bilgiler vererek doğruluk kontrolü yapılmasına imkân tanıyan sorumlu bir gazetecilik modeline sahip olduğu görülmüştür. Normatif ve politik pozisyonlar üzerinden haber üreten DW, kamusal yayıncılık ve bilgi derinliği açısından sorumlu gazetecilik yapmaya çalışmaktadır. Örneğin, İran rejimini sallayan gelinlik (6) haberinde, gelinin Molla rejiminin kilit isimlerinden dini lider Hamaney'in danışmanı Ali Şamkani'nin kızı olduğu belirtilmektedir. Düğünden kareler aktaran kanalın Mahsa Amini'nin başörtüsünü düzgün takmadığı için öldürülmesine değinmesi, tarihsel köprü kurmaya çalıştığını göstermektedir. Böylece sorumlu ve açıklayıcı gazetecilik yapılarak kamuoyunun bilgilendirilmesine yönelik bir eğilim ortaya konulmuştur. +90 videoları analiz edildiğinde, kanalın anlatı gücünün yüksek olduğu, fakat doğrulama açısından gazetecilik niteliğinin değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Haber öznelere anlatımlarını aktaran kanal, daha çok tanıklık temelli gazetecilik yapmaktadır. Euronews Shorts haberleri incelendiğinde, kanalın gazetecilik açısından nötrleştirilmiş, düşük-orta düzeyli bir haber üretim stratejisine sahip olduğu bulgulanmıştır. VOA hem tanıklık temelli hem de güncel siyasi

gelişmeleri merkeze alan bir gazetecilik yapmaktadır. Görsel kesitler sunan IT haberlerinde, açıklama içermeyen hazır görüntülerin aktarıldığı tespit edilmiştir. Bağlamı ve anlamı olmayan anlık kesit sunan bu haberler, düzeyi ve niteliği zayıf bir gazetecilik izlenimi vermektedir.

Değerlendirme ve Tartışma

Türkçe yayın yapan altı uluslararası haber kuruluşunun YouTube Shorts haberciliğini konu edinen bu makale, haber kuruluşlarının haber üretimindeki benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymuştur. Demokratik toplumda özgür basın belirli bir amacı takip etmeye zorlanamayacağından, medya rollerindeki normatif unsur, gelenek ve sosyal bağların gücüyle pekiştirilen bir seçim meselesidir. Çevrimiçi haber videolarının üretim öğelerinin çoğu geleneksel standartlara bağlı olabilirken, içerikler esnek standartlara sahiptir (Christians vd., 2009: 29; Peer ve Ksiazek, 2011: 56). Bu çalışma, YouTube’da Shorts formatında habercilik yapan kuruluşların habercilik standartlarındaki ideolojik, editoryal ve ekonomi-politik seçimlerde farklılık olduğunu göstermiştir. Bu durum, YouTube Shorts formatının kısıtlayıcı yönüyle birleştiğinde önemli veriler ortaya koymaktadır. Haber kuruluşlarının YouTube’u haber üretmede önemli bir görsel-işitsel platform olarak tercih ettikleri görülürken, kullanıcıların algoritmaların belirlediği çok sayıda ve çeşitli haber içeriğiyle ve bilgi paletiyle karşılaştıkları (Humayun ve Ferrucci, 2022; Hendrickx ve Vázquez-Herrero, 2024; Nechushtai vd., 2023) tespit edilmiştir. Özellikle VOA ve DW Türkçe haber kuruluşlarının maruz kaldığı siyasi baskılara karşı YouTube platformunda haber üretmeleri stratejik bir öneme sahiptir.

Analiz edilen 60 haberin zaman aralıkları homojen olmadığı gibi haber türleri de benzer değildir. Shorts haberler, editoryal örüntüyü ve haber akışındaki sürekliliği göstermesi açısından önemlidir. Bu çalışmada, YouTube platformunda farklı haber türlerine öncelik verildiği ve çeşitlilik eğilimi olan haberlerin olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, gazetecilik meslek ilkelerine uygun şekilde (Deuze, 2007; Nechushtai vd., 2023) üretilen haberlerin görece eksik olduğu da bulgulanmıştır. Çalışmanın örneklem kümesinin ideolojik, politik ve ekonomik bağlamları yansıtması ve YouTube platformunun hız rejimine dayalı haber üretimindeki eğilimini göstermesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, haber türleri çeşitli ülke gündemlerindeki krizleri, siyasi ve ekonomik meseleleri, askeri konuları, insan hikâyelerini ve rutin gündemi yansıtırken YouTube’un sınırlandırıcı platform kurallarını da göstermektedir.

Peer ve Ksiazek’in (2011: 56) ve Nechushtai vd.’nin (2023) vurguladığı gibi, Shorts haberlerin bir kısmında geleneksel gazetecilik standartlarından belirli bir sapma olduğu ve bazı haberlerde ise kullanıcıların profesyonel haberlere yönlendirildiği tespit edilmiştir. BBC Shorts haberleri incelendiğinde, kanalın kurumsal kimliğini korumaya çalıştığı, standart Shorts süresiyle editoryal çerçevenin algoritmik hızı yenik düşmediği ve kontrol edilmiş, planlanmış ve tasarlanmış haberler ürettiği tespit edilmiştir. Kanalda uzmanlık gerektiren gazetecilik dallarına ilişkin haberlerin üretildiği görülmüştür. Haberlerde bilgi rejimini güçlendirmek için

haritadan, infografikten, animasyondan ve uydu görüntüsünden faydalandığı gözlenmiştir. BBC videolarının coğrafya-tarih-mekân anlatısı üzerine yoğunlaştığı, politik olarak tartışmalı olayların, siyasi aktörlerin veya süreçlerin nötr bir anlatıyla verilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir. BBC, haberlerini tüketen izleyiciye algoritmik zaman içinde güçlü bağlamı olan (2) ve evrensel mesajlar içeren haberler vermeye çalışmaktadır. Entman'ın (2004) ideolojik-politik ve ekonomik yapıları öne çıkaran haber çerçevelemesi analizi BBC özelinde dikkat çekmektedir. Kanal, YouTube platformunun algoritmik hız rejimine direnen haberleriyle izleyicinin dikkatini yakalamaya çalışmaktadır. Kanalin editoryal hızının düşük olması (2) haber bağlamını inşa etmede etkili görünmektedir. BBC'nin kamusal yayıncılık misyonunu bu noktada koruduğu belirtilebilir. Öte yandan, kanalın bilgi nesnesine dönüştürdüğü nötr haberlerle haber epistemolojisinde depolitizasyon üretebileceği endişesi belirmektedir. Ancak BBC'nin haber üretiminde ve gazetecilik niteliğinde genel olarak başarılı bir çerçeveye sahip olduğu gözlenmiştir.

DW Shorts haberleri analiz edildiğinde, kanalın düşük editoryal hız rejimiyle (2) genelde iktidar veya sistem eleştirisine yoğunlaştığı ve siyasi aktör merkezli gazetecilik yaptığı görülmektedir. DW haberlerinin siyasi, ekonomik ve tarihsel bağlamı olan, biyografik veri niteliği taşıyan ve haber öznelere üzerine yoğunlaşan haberler olduğu tespit edilmiştir. Bu yönlemlim, kanalın güçlü haber bağlamına (2) sahip olduğunu göstermektedir. Algoritmik zamanda izleyicinin haber deneyimini şekillendiren bu durum, haber tüketicisini pozisyon almaya davet etmektedir. Örneğin, eski Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Türk'e değinen haber (4) siyasi bir portre sunarak başlamaktadır. Shorts'un devamında Türk'ün geçmiş siyasi yaşamı ve parti kapatma süreci hakkında detaylar verilmektedir. Türk'ün Belediye Başkanlığının 04.11.2024 tarihinde sona erdiği, yerine kayyım atandığı ve aynı gün DW'nin bu içeriği hazırladığı tespit edilmiştir. İzleyicinin algoritmik zaman içinde tarihsel yolculuğa çıkarıldığı ve neden-sonuç ilişkisi üzerinden düşünmeye davet edildiği görülmektedir.

+90 Shorts haberleri incelendiğinde, kanalda orta düzeyli editoryal hız rejiminin (1) olduğu gözlenmiştir. 1-2-3-4-5-7 numaralı insan hikâyesi içeren haberler, birinci tekil şahıs tarafından aktarıldığı gibi, videoların süreleri hikâyeye göre değişkenlik göstermektedir. Sağlık problemi yaşayan genç adamın hikâyesi (4) 2,46 saniyeyken; meslek lisesine giden genç kız haberinin (5) 29 saniye olduğu tespit edilmiştir. Videolarda editoryal tercihlerin dikkat çekecek hikâyelere odaklandığı ve tekil öğelere vurgu yaptığı tespit edilmiştir. Hikâyelerde nedenlerden ziyade sonuçlara değinilmektedir. Kanalin haber bağlamı sınırlı düzeydedir (1). Öznel bağlamlı hikâyeler, algoritmik zamanda izleyicinin dram ve duygu unsurlarına odaklanmasını sağlamaktadır. Ancak izleyicide empati yaratılıp farkındalık üretilmeye çalışılsa bile, eleştirel bilincin ikinci plana atıldığı görülmüştür. Özellikle sınıf-cinsiyet ilişkilerini, toplumsal eşitsizlikleri görmezden gelen bu anlatıların editoryal çerçevenin özel bir tercihi olduğu gözlenmiştir. Euronews Shorts haberlerindeki algoritmik ve editoryal hız rejimi orta düzeydeyken (1), haber bağlamının eksik olduğu (0) tespit edilmiştir. Kanalin haberlerinin güncel siyasi gelişmelere ve çatışmalara temas ettiği ve algoritmik zamanda şimdiye ve sürekliliğe odaklandığı gözlenmiştir.

tir. Uzun Shorts başlıklarıyla güncel konulara değinen Euronews'deki haberlerin büyük çoğunluğunun, muhabir/gazeteci üretimi olmayan hazır görüntülerden, ortam sesinden veya siyasi liderlerin kendi dillerinde yaptığı konuşmalardan oluştuğu tespit edilmiştir. Bu durum kanalın editoryal hız ve bağlam ilişkisine ve gazetecilik niteliğine dair bilgi vermektedir.

VOA Shorts haberleri analiz edildiğinde, kanalın değer merkezli olaylara, durumlara veya olgulara odaklanan editoryal hızının orta düzeyde olduğu (1) tespit edilmiştir. Kanalın haber bağlamı seviyesi sınırlı bir bağlama (1) işaret etmektedir. Kanal, bireysel deneyime dayalı tanıklık anlatılarında zorlu yaşam mücadelelerine (1-3) ve başarılı adaptasyon örneklerine (6-8) değinmektedir. Putin'in Kur'an'a saygısı (2) ve Trump'ın güvenlik konusunda muhabire bilgi vermemesi (9) güçlü siyasi lider portresi olarak sunulmaktadır. Öte yandan, Filistin bayrağı açan Fransız siyasetçi (4) ve Yeni Zelanda Meclisi'nde haka dansı yapan siyasetçi (10) haberlerindeki bağlam her ne kadar eksik olsa bile, haberlerde sembolik olarak anlamlı ve temsil gücü yüksek mesajlar iletildiği tespit edilmiştir. Kanal, algoritmik zaman içerisinde izleyicinin normatif anlatılar aracılığıyla anlam ve değer üretmesini beklemektedir. VOA, haberlerinde evrensel ilkeleri, değerleri ve idealleri öne çıkarırken sisteme ve yapıya yönelik eleştiri getirmemektedir. Bu durum kanalın editoryal açıdan filtrelenmiş bilgi içeren gazetecilik eğilimine sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla kanalın kamusal sorumluluk içeren gazetecilik faaliyeti sürdürdüğü konusunda endişeler belirmektedir.

IT Shorts haberleri incelendiğinde, kanalın gündeme temas eden görsel parçalı algoritmik ve editoryal hız rejimi yüksek (0) haberler ürettiği gözlenmiştir. Kanalın videolarında aktarılan görüntülerle izleyicinin davranış, eylem veya olaylar hakkında bağlam geliştirmesi beklenmektedir. IT'deki haberlerin birçok ögesi eksik olduğundan haber bağlamı düşük düzeydedir (0). Algoritmik zamanda izleyicinin dikkati, görsellerle ve müzikle yönlendirilmektedir. Böylece askıda kalan, parçalı içerikler üzerinden haberlerin tüketilmesi sağlanmaktadır. IT'nin, kısa süreli ve editoryal emek verilmemiş içeriklerle editoryal ve gazetecilik açısından zayıf bir yayıncılık sürdürdüğü gözlenmiştir.

Sonuç

Bu çalışma, altı farklı uluslararası haber kuruluşunun 60 YouTube Shorts formatındaki haberini refleksif tematik analiz yöntemiyle incelemiştir. Çalışmada YouTube'un sosyal ağların ticarileşmesini, dikkat ekonomisinin oluşturulmasını ve kazanç elde edilmesini sağlayan (Degen vd., 2024) ve Shorts haberler üzerinden izleyicilerin dikkatini çekmeye odaklanan (Lichtenstein vd., 2021) etkili bir platform olduğu tespit edilmiştir. Shorts haberlerin genel olarak çeşitli siyasi olaylar, sorunlar ve aktörler üzerine odaklandığı (Nechushtai vd., 2023) ve Entman'ın (2004: 23) çerçeveleme modeline benzer bir eğilim gösterdiği bulgulanmıştır. YouTube, haberlerin çerçevelenmesini belirleyen bir platform mantığına sahip olduğu için, algoritmik hız rejimi değişen haberler karşımıza çıkmaktadır. Shorts süreleri yalnızca hız göstergesi olarak görülmemiş, haberin üretimini etkileyen en önemli faktör olarak belirlenmiştir. Algoritmik za-

man, hız rejiminden etkilenen ve haber tüketicisinin haberleri nasıl tüketmesi ve nasıl okuması gerektiğini belirleyen zamansal bir deneyim göstergesi olarak tanımlanmıştır. Böylece Shorts haber formatındaki ilişkisellik, hız, anlatı ve gazetecilikteki dönüşüm üzerinden kurulmuştur.

Çalışma, gazeteciliğin hızla yarışan rekabetçi yönünün Shorts haber formatında dönüşüme uğradığını tespit etmiştir. Shorts süreleri eşit olsa bile haber kanalları arasında editoryal ve gazetecilik açısından çeşitli farklılıklar vardır. Bu durum, haberlerin hızla ve bağlamla olan ilişkisini etkilemektedir. Algoritmik hızı yüksek olan haberler, izleyicinin hızlıca tüketimi için hazırlanan, haberin üzerine düşünmeye imkân tanımayan haberlerdir. Bu haberler YouTube platformunun iş modeliyle olan bağına doğrudan yansımaktadır. IT'nin hemen hemen tüm haberlerinde ve Euronews'in belirli haberlerinde algoritmik hızın yüksek olduğu, haber bağlamının bulunmadığı veya sınırlı olduğu, anlamın duygusal düzeye indirildiği ve anlatının silikleştiği tespit edilmiştir. Bu tür haberlerde editoryal hız rejiminin yüksek olması veriler arasındaki tutarlılığı kanıtlamaktadır. Politik temsil stratejileri, kışkırtıcı popülizm, müzakereci analiz ve bağlamsal eleştiri dahil olmak üzere farklı üslup stratejileri içeren analizler (Uzunoglu, 2025; Ercebe, 2026) bu çalışmanın bulgularıyla uyumlu görünmektedir. Kanalların özellikle etki rejimi konusundaki eğilimleri, söylemsel stratejilerin editoryal filtreden geçtiğini göstermektedir. IT'nin incelenen bazı haberlerinde şok edici, dikkat çekici anlar, yakın/uzak çekim, dramatik müzik ve ham çekim görüntüleri aracılığıyla haber bağlamının üretildiği gözlenmiştir. Algoritmik zamanda duygusal, tepkisel ve dikkat çekici öğelerle izleyici, duygusal açıdan etki altına alınmaktadır. Haber epistemolojisini zayıflatan bu eğilimler, Nielsen'in (2017: 99) ifade ettiği gibi, olaylara odaklansa bile nedensellik tartışmalarından yoksun, geçici ve kısa ömürlü haberlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. İletişim araçlarının yıkıcı hızı ve hızın arttıkça özgürlüğün azalması (Virilio, 2021: 134), gazetecilik ontolojisini etkilemektedir. Bu tür haberler, gerçeklik, doğrulama ve kaynak bilgilerini görmezden geldikleri için gazetecilik etiği açısından problemlidir. Öte yandan, algoritmik hız rejimine karşın, haber üretiminin işlevsel olduğu örnekler de saptanmıştır. Bağlamı ve duygulanımı yüksek, haber niteliği taşıyan nitelikli ve eleştirel haberler, editoryal emeğin, sorumlu ve etik gazeteciliğin kolektif bir yanması olarak değerlendirilmiştir (BBC, DW). İzleyicinin algoritmik zamanda bu tür haberlerdeki anlamı ve bağlamı yakalayarak eleştirel düşünmeye ve sorgulamaya yönlendirildiği tespit edilmiştir. YouTube'un ticari baskısına dayanarak üretilen haberlerin bir kısmının ise nicel başarı ölçümlerine göre görüntüleme oranlarında öne çıktığı gözlenmiştir.

Sonuç olarak, zamana karşı yarış içerisinde yapılan haber üretiminin YouTube Shorts formatında platformun ekonomik iş modeli doğrultusunda yeniden yapılandırıldığı tespit edilmiştir. Shorts süreleri Gowing'in (2009) ifadesiyle zamana dayalı bir tiranlık kurmaya çalışmaktadır. Çalışmada, algoritmaların dikkat zamanını kısalttığı bu dönemde, ekran süresini ve izleyici dikkatini hesaba katan, kamuoyuna karşı sorumlu gazetecilik yapan ve farklı haber deneyimine odaklanan haberler tespit edilmiştir. Haberlerin bir kısmında, bağlamı olmayan, haber niteliğinde eksiklikler olan ve anlatımı eksik (Bennett, 2012; Peer ve Ksiazek,

2011) haberler bulgulanmıştır. Hız baskısı altında üretilen haberler, gazetecilik niteliğinde ve gazetecilik değerlerine bağlılıkta problemler olabileceğine işaret etmektedir. Hızlı aktarılan haberlerin büyük kısmında kamuoyunun aydınlatılmadığı, bilgi ve eğitim misyonlarının yerine getirilmediği saptanmıştır. Bu nedenle, hızın şiddetine (Virilio, 2021: 130) boyun eğmeksizin sorumlu ve etik bir editoryal çerçeveye gazetecilerin algoritmalara karşı mesleği sürdürülebilir şekilde yürütmeleri önem taşımaktadır. Bu çalışmada, büyük veriler ve genelleyici bir anlamdan ziyade spesifik bir veri kümesi üzerinden haber üretimine dair yorumlayıcı ve yansıtıcı bir analiz yapılmıştır. Çalışmanın bulgularının farklı çalışmalarla derinleştirilmesi, konunun değinilmeyen boyutlarının detaylandırılması ve ulusal kanallardaki haber üretiminin benzer şekilde incelenmesi alan açısından kıymetli görülmektedir.

Kaynakça

- Allan, S. (2010). *News culture*. Open University Press.
- Bennett, W.L. (2012). *News. The politics of illusion*. The University of Chicago Press.
- BBC (2019, Nisan), +90: Deutsche Welle'nin Türkçe YouTube kanalı yayında. Erişim adresi <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-48090294>
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V. ve Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589–597. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Berardi, F.B. (2012). *Ruh işbaşında*. Metis Yayınları.
- Bezirgân Arar, Y. (2024). W. Lance Bennett'in haber analizinde politik aktörler ve bilgi önyargıları: Türkiye medyasından haberlere bir uyarılma. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 694-720.
- Boczkowski, P. J. ve Siles, I. (2014). Steps toward cosmopolitanism in the study of media technologies: Integrating scholarship on production, consumption, materiality, and content. T. Gillespie, P. J. Boczkowski ve K. A. Foot (Eds.), *Media Technologies* içinde (53-75.ss). MIT Press.
- Burgess, J. ve Green, J. (2018). *YouTube*. Polity Press.
- Byrne, D. (2022). A worked example of Braun and Clarke's approach to reflexive thematic analysis. *Quality & Quantity*, 56, 1391–1412. <https://doi.org/10.1007/s11135-021-01182-y>
- Cag , J. (2016). *Medyayı kurtarmak*. (Çev. M. Er en). Türkiye    Bankası K lt r Yayınları.
- Cavender, E. (2024). "YouTube Shorts announces 3-minute videos". Erişim adresi <https://tr.mashable.com/dijital-kultur/14478/youtube-shorts-artik-o-kadar-da-kisa-degil-birbirini-gosteren-orumcek-adamlar-belirir>
- Christians, C.G. Glasser, T.L. MacQuail, D. Nordenstreng, K. ve White, R.A. (2009). *Normative theories of the media*. Chicago.

- Cushion, S. (2024). *Beyond mainstream media. Alternative media and the future of journalism*. Routledge.
- CPJ (2023, Ağustos). Amerika'nın Sesi'nin Türkçe İnternet sitesine yine erişim engeli getirildi, *Committe to Protect Journalist*, Erişim adresi <https://cpj.org/tr/2023/08/amerikanin-sesinin-turkce-internet-sitesine-yine-erisim-engeli-getirildi/>
- Degen, M., Olgemöller, M. ve Zabel, C. (2024). Quality journalism in social media – what we know and where we need to dig deeper. *Journalism Studies*, 25(4), 399–420. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2314204>
- Deuze, M. (2007). Journalism in liquid modern times, *Journalism Studies*, 8(4), 671-679, DOI: 10.1080/14616700701412233
- Dijk, J. V. (2013). *The culture of connectivity. A critical history of social media*. Oxford University Press.
- DW (2025, Mart). Trump 'Amerika'nın Sesi'ni Kıstı, Erişim adresi <https://www.dw.com/tr/trump-amerikanin-sesini-kisti/a-71935138>
- DW (2023, Kasım). RTÜK'ten DW'ye lisans başvurusu için 72 saat süre, Erişim adresi <https://www.dw.com/tr/rtukten-dwye-lisans-basvurusu-icin-72-saat-sure/a-67347492>
- Entman, R. M. (2004). *Projections of power: Framing news, public opinion, and U.S. foreign policy*. University of Chicago Press.
- Ercebe, Ö. (2026). Visual journalism on YouTube: Emotion, representation and platform logic. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 51, 44-62.
- Ertuna, C. ve Aşık, O. (2025). Journalist YouTubers: How platformization transforms journalism in an authoritarian system. *International Journal of Communication*, 19, 22-22.
- Fuchs, C. (2015). *Dijital emek ve Karl Marx* (Çev. T. E. Kalaycı, S. Oğuz). Notabene Bilişim.
- Gans, H. J. (2018). Sociology and journalism: A comparative analysis. *Contemporary Sociology*, 47(1), 3–10. <http://www.jstor.org/stable/26425137>
- Gillespie, T. (2018). *Custodians of the Internet. Platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media*. Yale University Press.
- Gitlin, T. (2001). *Media unlimited. How the torrent of images and sounds overwhelms our lives*. Metropolitan Books.
- Gowing, N. (2009). *Skyful of lies and black swans: The new tyranny of shifting information power in crises*, Reuters Institute for the Study of Journalism, RISJ Challenges.
- Hamilton, J. (2004). *All the news that's fit to sell: How the market transforms information into news*. Princeton University Press.
- Hendrickx, J. ve Vázquez-Herrero, J. (2024). Dissecting social media journalism: A comparative study across platforms, outlets and countries. *Journalism Studies*, 25(9), 1053–1075. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2324318>
- Hesmondhalgh, D. (2019). Have digital communication technologies democratized the media industries?, J.Curran ve D. Hesmondhalgh (Eds.), *Media and Society* içinde (101-120.ss.). Bloomsbury Academic.
- Hermida, A. (2017). *Herkese söyle. Sosyal medyada neden paylaşım yaparız* (Çev. A.A. Sabancı). Kafka Yayınları.

- Humayun, M. F. ve Ferrucci, P. (2022). Understanding social media in journalism practice: A typology. *Digital Journalism*, 10(9), 1502–1525. <https://doi.org/10.1080/21670811.2022.2086594>
- Hutchinson, P. (2025). Fast news, slow truth: Why responsible journalism waits to get it right, *BedfordIndependent*, Erişim adresi <https://www.bedfordindependent.co.uk/fast-news-slow-truth-why-responsible-journalism-waits-to-get-it-right/>
- Independent Türkçe (2019). “Independent Türkçe yayın hayatına başladı”, Erişim adresi <https://www.indytrk.com/node/22311/haber/independent-türkçe-yayın-hayatına-başladı>
- Karaduman, M. (2019). Uluslararası haber akışı ve medya düzeni bağlamında; Türkiye’de yayın yapan uluslararası medya kuruluşları, *Akdeniz İletişim Dergisi*, 32, 465-484.
- Kovach, B. ve Rosenstiel, T. (2007). *Gazeteciliğin esasları*. ODTÜ Yayıncılık.
- Laughey, D. (2007). *Key themes in media theory*. Open University Press.
- Lichtenstein, D., Herbers, M. R. ve Bause, H. (2021). Journalistic YouTubers and their role orientations, strategies, and professionalization tendencies. *Journalism Studies*, 22(9), 1103–1122. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2021.1922302>
- Lister, M. Dovey, J. Giddings, S., Grant, I. ve Kelly, K. (2009). *New media: A critical introduction*. Routledge.
- Marchal, N. Hoes, E. Klüser, K. J. Hamburg, F. Alizadeh, M. Kubli, M. ve Katzenbach, C. (2025). How negative media coverage impacts platform governance: Evidence from Facebook, Twitter, and YouTube. *Political Communication*, 42(2), 215–233. <https://doi.org/10.1080/10584609.2024.2377992>
- Miles, M.B. Huberman, A.M. ve Saldana, J. (2014). *Qualitative Data Analysis*. Sage.
- Min-Chia Lee, A. (2014). *How fast is too fast? Examining the impact of speed-driven journalism on news production and audience reception*. The University of Texas at Austin.
- Min, S. J. (2022). *Rethinking the new technology of journalism: How slowing down will save the news*. The Pennsylvania State University Press.
- Morresi, E. (2006). *Haber etiği. Ahlaki gazeteciliğin kuruluşu ve eleştirisi* (Çev. F. Genç). Dost Kitabevi.
- Mosco, V. (2009). *The political economy of communication*. Sage.
- Nechushtai, E., Zamith, R. ve Lewis, S. C. (2024). More of the same? Homogenization in news recommendations when users search on Google, YouTube, Facebook, and Twitter. *Mass Communication and Society*, 27(6), 1309–1335. <https://doi.org/10.1080/15205436.2023.2173609>
- Nieborg, D. B. ve Poell, T. (2018). The platformization of cultural production: Theorizing the contingent cultural commodity. *New Media & Society*, 20(11), 4275-4292.
- Nielsen, R.K. (2017). Digital news as forms of knowledge: A new chapter in the sociology of knowledge, P. J. Boczkowski ve C. W. Anderson (Eds.), *Remaking the News* içinde (91-109.ss.). The MIT Press.
- Orçin, G. (2026). Sokağın sesi, makinenin sözü: Algoritmik kültürde sokak röportajları. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 13-29.
- Özçetin, B. (2018). *Kitle iletişim kuramları*. İletişim Yayınları.
- Özer, Ö. (2011). *Haber, söylem, ideoloji*. Literatürk Yayınları.
- Papacharissi, Z. (2017). Commentary: Remaking events, storytelling, and the news, P. J. Boczkowski ve C. W. Anderson (Eds.), *Remaking the News* içinde (147-154.ss.). The MIT Press.

- Peer, L. ve Ksiazek, T. B. (2011). YouTube and the challenge to journalism: New standards for news videos online. *Journalism Studies*, 12(1), 45-63.
- Rosa, H. (2009). Social acceleration: Ethical and political consequences of a desynchronized high-speed society. H. Rosa ve W.E.Scheuerman (Eds.), *High-Speed Society* içinde (77-111.ss.). The Pennsylvania State University Press.
- Saldana, J. (2021). *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. Sage.
- Schudson, M. (1995). *The power of news*. Harvard University Press.
- Taş, O. (2012). *Gazetecilik etiğinin mesleki sınırları*. İletişim Yayınları.
- Thompson, J. (2008). *Medya ve modernite* (Çev. S. Öztürk). Kırmızı Yayınları.
- Tokgöz, O. (2010). *Temel gazetecilik*. İmge Kitabevi.
- Toruk, İ. ve Sine, R. (2012). Haber söylem üretimindeki ideolojik etki: Wikileaks haberleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 351-378.
- Uzunoğlu, S. (2025). Digital voices, discursive power: the siege of Turkey's digital news media by interpretive journalism. *Electronic News*, 19(4), 233-259.
- Violot, C., Bilogrevic, I., Elmas, T. ve Humbert, M. (2024). Shorts vs. regular videos on YouTube: A comparative analysis of user engagement and content creation trends. *WEBSCI '24: Proceedings of the 16th ACM Web Science Conference* içinde (213-223.ss.). <https://dl.acm.org/doi/10.1145/3614419.3644023>
- Virilio, P. (2021). *Hız ve politika*. (Çev. M. Cansever). Metis Yayınları.
- Wayne, M. (2009). *Marksizm ve medya araştırmaları*. (Çev. B. Cezar). Yordam.
- Yandım, D. ve Temiztürk, H. (2025). The impact of Turkish press advertisement agency on digital journalism in the context of 24/7 journalism. *Current Perspectives in Social Sciences*, 29 (2), 204-224.

